

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

HYVÄ HALLINTO URHEILUSEURASSA

Hallinto- ja talousohjesääntö Ylöjärven Ryhdille

Esko Paajala

Opinnäytetyö
Marraskuu 2017
Liiketalouden koulutusohjelma
Oikeudellinen asiantuntijuus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Oikeudellinen asiantuntijuus

PAAJALA ESKO:

Hyvä hallinto urheiluseurassa
Hallinto- ja talousohjesääntö Ylöjärven Ryhdille

Opinnäytetyö 57 sivua, joista liitteitä 5 sivua
Marraskuu 2017

Suomessa toimii tuhansia urheiluseuroja. Urheiluseurojen määrä on kasvanut uusien urheilulajien seurauksena. Urheiluseurat on perustettu niiden jäsenten tahdosta saavuttaa yhteinen päämäärä. Urheiluseuroissa vallitsee erilaisia toimintakulttuureita ja niiden organisaatiot eroavat toinen toisistaan. Yleistä kuvausta urheiluseuran toiminnasta on sen vuoksi vaikea määrittää. Urheiluseurat ovat useimmiten yleishyödyllisiä voittoa tavoittelemattomia rekisteröityjä yhdistyksiä. Urheiluseurojen toiminta perustuu perinteisesti vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoistyöllä urheiluseuran hyväksi on Suomessa pitkä perinne. Vapaaehtoistyöhön osallistuu vuosittain noin 500 000 ihmistä vähintään muutaman tunnin ajan.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia hyvän hallinnon toteutumisen edellytyksiä urheiluseurassa urheilun oikeudellistuksessa. Urheilussa on perinteisesti vallinnut autonomia, jonka turvin päätökset on tehty urheilun sisäisesti julkisen vallan puuttumatta päätöksentekoon. Oikeusjärjestys on oikeustapausten myötä ulottunut syvemmälle urheilun ytimeen. Urheiluseuroille on oikeuspäätösten seurauksena muodostunut tarve laatia uusia sääntöjä varojensa ja toimintansa jatkuvuuden turvaamiseksi.

Opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä on urheiluoikeus. Tutkimustulosten perusteella opinnäytetyön aihe ja sen konkreettinen lopputulos sijoittuvat teoreettiseen viitekehykseen. Teoreettisen viitekehyksen soveltamisympäristönä ovat urheilu ja urheiluseura, joiden rakenne kuvataan opinnäytetyön teoriaosuudessa. Urheiluseuran organisaatio vaikuttaa sen sisäiseen päätöksentekoon.

Tutkimuksen johtopäätöksenä on, että urheiluseuran hallituksen tulee huomioida esiin tuotujen oikeustapausten vaikutukset ja merkitys. Urheiluseuran hallituksella on urheilun autonomian ja yhdistyslain turvin oikeus laatia säännöt suojatakseen varallisuutensa ja toimihenkilöidensä aseman. Urheiluseuran hallituksella on yhdistyslain mukaan velvollisuus hoitaa seuran asioita hyvin. Urheiluoikeus tukee urheiluseurojen hallituksia tässä tehtävässä. Urheilun oikeudellistumista ei ole syytä nähdä uhkana urheilun autonomialle.

Opinnäytetyön konkreettisena lopputuotteena ovat hallinto- ja talousohjesäännöt Ylöjärven Ryhdille. Urheiluseuran operatiivisesta toiminnasta ja kehittämisestä vastaa seuran hallitus. Ylöjärven Ryhdissä johtokunta tekee päätöksen uusien sääntöjen asettamisesta.

Asiasanat: urheiluseura, urheiluoikeus, hyvä hallinto

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Option of Legal Expertise

PAAJALA ESKO
Good Governance in a Sports Club
The Administrative and Financial Rules of Ylöjärven Ryhti

Bachelor's thesis 57 pages, appendices 5 pages
November 2017

There are thousands of sports clubs in Finland. The number of sports clubs has increased as a result of new sports. Sports clubs have been established because their members share a will for a common goal. Sports clubs have their own operating cultures, and their organizations differ from each other, which makes it difficult to give a general description of sports club activities. Sports clubs are mostly non-profit registered associations. The activities in sports clubs are traditionally based on volunteering. Volunteering for sports clubs has a long tradition in Finland: about half a million people volunteer every year for at least a few hours.

The goal of this thesis was to study the qualifications of good governance of a sports club as sports become increasingly legalized. There has traditionally been an autonomy in sports, which means that decisions have been made internally without the influence of a public authority. Legal cases have brought the law closer to the sports domain. Because of legal cases, sports clubs need to set new rules to safeguard their assets and the future of their operations.

The referential framework of the thesis is the sports law. Based on the results of the thesis, the subject of the thesis and its concrete outcome are both placed in the referential framework. The referential framework is applied to sports and sports clubs, whose structures are described in the theoretical part of the thesis. The organization of the sports club affects its internal decision-making.

The conclusion of the study is that the board of a sports club must take notice of the impact and importance of the legal cases presented. The board of a sports club has the right, through the autonomy of sports and the Associations Act, to set up rules to protect their assets and the position of their volunteers and staff. According to the Associations Act, the board of a sports club is obliged to run the sports club affairs according to good practice. Sports law supports the boards of sports clubs with this task. It is not necessary to regard the legalization of sports as a threat to the autonomy of sports.

The concrete outcome of the thesis was the administrative and financial rules for the sports club Ylöjärven Ryhti. The board of the sports club will be responsible for the operative activities and development of the sports club. The new rules will be enforced by the decision of the board of Ylöjärven Ryhti.

Key words: sports club, sports law, good governance

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	URHEILUN ORGANISOITUMINEN	8
	2.1 Urheiluseuran ja urheilun rakenne	8
	2.2 Sääntöketjutus	9
3	URHEILUOIKEUS.....	13
	3.1 Urheilun autonomia	13
	3.2 Urheiluoikeuden kehitysvaiheita	14
	3.3 Urheiluoikeuden kantavat periaatteet	16
	3.4 Urheilun oikeusturvalautakunta	18
	3.5 Urheiluoikeuden yhdistys	20
4	URHEILUSEURAN SISÄISET SUHTEET.....	21
	4.1 Päätösvaltasuhteet	21
	4.1.1 Käytännön toiminta urheiluseurassa	21
	4.1.2 Hallitus seuran organisaatiossa	22
	4.1.3 Jaosto oman lajinsa toimijana	26
	4.1.4 Joukkue toimintayksikkönä.....	27
	4.1.5 Seuran jäsenyys vai asiakkuus	28
	4.2 Taloudelliset suhteet	30
	4.2.1 Perinteinen käsitys seuran omaisuudesta	30
	4.2.2 Toimintayksiköiden oikeus omiin varoihinsa	30
	4.2.3 Seuran vastuu jaoston ja joukkueen veloista.....	32
	4.2.4 Yksittäisen henkilön oikeus toimintayksikön varoihin	33
	4.2.5 Kirjanpito ja tilintekovelvollisuus.....	34
5	HYVÄ HALLINTO	36
	5.1 Urheiluseura toimintaympäristönä.....	36
	5.2 Urheiluseuran eettiset periaatteet	38
	5.3 Urheiluseuran sidosryhmistä.....	40
	5.4 Hallinto- ja talousohjesääntö	42
	5.5 Ylöjärven Ryhdin tilanne ja tavoite	44
6	POHDINTA.....	46
	LÄHTEET.....	50
	LIITTEET	53
	Liite 1. Hallintosääntö Ylöjärven Ryhdille	53
	Liite 2. Talousohjesääntö Ylöjärven Ryhdille.....	57

LYHENTEET JA TERMIT

ADT	Suomen Antidopingtoimikunta ADT
CIF	Finlands Svenska Central Idrottsförbund
FIFA	Fédération Internationale de Football Association
KKO	korkein oikeus
KOK	Kansainvälinen olympiakomitea
PRH	Patentti- ja rekisterihallitus
SPL	Suomen Palloliitto
SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta
SLU	Suomen Liikunta ja Urheilu
SVUL	Suomen Valtakunnan Urheiluliitto
TUL	Suomen Työväen Urheiluliitto
UEFA	Union of European Football Associations
UOL	Urheilun oikeusturvalautakunta
VALO	Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio
WADA	World Anti-Doping Agency

1 JOHDANTO

Urheiluseuroilla on Suomessa ollut ja on edelleen merkittävä rooli sekä kunto- ja terveystoiminnan että kilpaurheilun edistäjänä, ylläpitäjänä ja tuottajana. Urheiluseura on aatteellinen ja alkuperäiseltä ajatukseltaan voittoa tavoittelematon yleishyödyllinen yhdistys. Vapaaehtoistyö on urheiluseurojen suurin voimavara, jota ilman ne tuskin toimisivat, vaikka urheiluseuroissa on myös palkattua työvoimaa. Urheiluseuran päätöksentekijätkin ovat pääsääntöisesti vapaaehtoisia.

Organisaatioiden, kuten urheiluseurakin on, tulee ajoittain tarkastella toimintaansa, että vastaako toiminta käytännössä sen omaa toiminta-ajatusta ja sääntöjä. Tarkasteltava on myös sitä, että onko toiminta kestäväällä pohjalla oikeudellisesti ja taloudellisesti sekä terveellä pohjalla eettisesti tarkasteltuna. Arvioitavaksi seurassa voi asettaa myös kysymyksen miten reilu peli toteutuu seurassa käytännössä kentällä ja hallinnossa.

Opinnäytetyössä tutkitaan urheiluseuran sisäisiä päätös- ja toimivalta- ja taloussuhteita sekä eri tasoilla toiminnassa mukana olevien oikeuksia, velvollisuuksia ja vastuita. Opinnäytetyössä esitellään ensin urheilun rakennetta, organisoitumista ja sääntöketjutusta. Toiseksi käsitellään urheilun autonomiaa, urheiluoikeuden kehitysvaiheita ja urheiluoikeuden kantavia periaatteita. Urheiluseuran sisäiset päätöksentekoon, toimivaltaan ja varallisuuden hallintaan liittyvät suhteet kuvataan kolmannessa osiossa. Hyvää hallintoa avataan viimeisenä toimintaympäristön, sidosryhmien ja urheilun eettisten periaatteiden ja arvojen kautta. Pohdinnan tehtäväksi jää yhdistää tutkimuksessa opitut asiat viitekehukseen ja kokemukseen perustuvaan käytännön toimintaan urheiluseurassa.

Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on urheiluoikeus. Urheiluoikeus perustuu käytännössä urheiluoikeuden kirjallisuuteen ja oikeustapauksiin. Urheiluoikeus on edelleen kehittyvä oikeudenala, joka jatkaa kehitystään oikeustapausten ja urheilun oikeusturvalautakunnan päätösten ohjaamana. Urheiluoikeus liittyy useiden muiden oikeudenalojen kanssa. Suoranaisesti urheilua koskevaa lainsäädäntöä Suomessa ovat liikuntalaki (390/2015) ja liikunta-asetus (550/2015), jotka määrittelevät pääasiassa julkisen vallan vastuita. Toisena erillisenä lakina on laki urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta (230/2016).

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on empiirinen ja lainopillinen. Empiiristä tutkimusmenetelmää tukee osaltaan opinnäytetyön tekijän pitkä ura vapaaehtoistyöntekijänä, johon sisältyy 10 vuotta seuran taloudenhoitajana ja 20 vuotta joukkueenjohtajana ja jaostotoimijana. Kahden harrastavan lapsen ja myöhemmin nuoren urheilijan vanhemmuus on tuonut kokemusta käytännön toiminnasta myös muiden seurojen joukkueissa. Puhtaasti lainopillinen tutkimusmenetelmä olisi urheiluoikeuden kehitysvaihekin huomioiden heikosti velvoittavien ja sallittujen oikeuslähteiden varassa.

Tutkimuksen konkreettisenä lopputuotteena on ehdotus Ylöjärven Ryhti ry:n hallinto- ja talousohjesäännöiksi. Ylöjärven Ryhti on v 1931 perustettu yleisseura, jonka alaisuudessa toimii lajijaostoja. Lajijaostoissa on aikuisten ja nuorten joukkueita sekä yksilölajeissa harjoitusryhmiä. Aktiivisessa toiminnassa mukana olevia urheilijoita ja seuratoimijoita on noin 500. Lajijaostot vastaavat itsenäisesti urheilutoiminnastaan ja varainhankinnastaan. Organisaation vertikaalisen (seura – jaosto – joukkueet) ja horisontaalisen (lajijaostot) rakenteen ja jaostojen itsenäisen toiminnan vuoksi Ylöjärven Ryhti soveltuu esimerkiksiuraksi. Seuralla ei ole voimassaolevaa johtokunnan vahvistamaa hallinto- ja talousohjesääntöä ennestään.

Tämän opinnäytetyön lähestymistapa on nimensä mukaisesti urheiluseuran ja ensisijaisesti sen hallituksen tarpeista lähtevä. Hallituksen jäsenet ovat vapaaehtoisia, joilla on vastuu seuran hyvästä taloudenpidosta ja hallinnosta. Tavoitteena on antaa hallitukselle tarvittava tieto ja keinot tehtävänsä hoitamiseen. Yleisseuran kolmiportaisen rakenteen vuoksi asioita on käsiteltävä myös lajijaoston ja joukkueen näkökulmasta.

2 URHEILUN ORGANISOITUMINEN

2.1 Urheiluseuran ja urheilun rakenne

Urheiluseura on urheilutoiminnan perusyksikkö, joka on tarjoamistaan urheilulajeista kiinnostuneita henkilöitä yhteen kokoava voima. Seurat toimivat ensisijaisesti kotipaikkakunnallaan mutta urheilijoita voi seuraan liittyä laajemmaltakin alueelta. Tähän vaikuttaa seuran tarjoamien urheilulajien valikoima sekä toiminnan kilpailullinen taso alueella. Yleisseurassa hallituksen alaisuudessa toimivat yleensä lajijaostot, jotka vastaavat itsenäisesti oman lajinsa urheilu- ja kilpailutoiminnasta itsenäisesti. Lajijaostot ovat pääsääntöisesti rekisteröimättömiä yhdistyksiä mutta joissakin seuroissa lajijaostot on rekisteröity. (Halila & Norros 2017, 70.) Käytännössä itsenäinen jaosto toimii rekisteröimättömänäkin kuten pienempi seura suuremman seuran sisällä. Urheiluseuran käytännön toimintaa pyörittää sen hallitus tai johtokunta, joka tarjoaa alaisuudessaan toimiville jaostoille ja joukkueille toiminnan puitteet.

Joukkuelajeissa eli useimmiten pallopeleissä lajijaoston alaisuudessa voi toimia useita joukkueita eri ikäluokille ja sukupuolille. Joukkueet voivat olla joko kilpa- tai harrastetason joukkueita. Joukkueet muodostavat seuran organisaatiossa alimman tason ja niistä voidaan käyttää nimitystä toimintayksikkö. Yksilölajeissa, kuten hiihto ja yleisurheilu, joukkueita vastaavat harjoitus-, valmennus- tai kilpailuryhmät. Lajijaoston alaisuudessa saattaa toimia myös erilaisia toimielimiä, joille on nimetty jokin vastuualue toiminnassa. (Rauste 2017, 99.) Lajijaostokin on seuran hallituksen näkökulmasta alempi toimintayksikkö. Vastuualue voi olla uskottu myös yksittäiselle henkilölle. Käytännön esimerkkejä vastuullisista ryhmistä ja henkilöistä ovat markkinointiryhmä ja turnausvastaava. Muista ryhmistä voidaan mainita esim. valmentajakerho ja joukkueenjohtajien ryhmä. Valmentajakerhossa ja joukkueenjohtajien ryhmässä vaihdetaan kokemuksia oman osaamisen sekä urheilijoiden ja seuran kehittämiseksi. Pienimpien lasten joukkueet ovat usein palloilu- tai liikuntaleikkikouluja, joiden kautta otetaan ensiaskeleet urheiluun.

Urheilun pyramidirakenne tarkoittaa sitä, että urheilijat kuuluvat jäseninä edustamiinsa urheiluseuroihin. Urheiluseurat ovat puolestaan kansallisen lajiliiton jäseniä ja lajiliitot edelleen kansainvälisen lajiliiton jäseniä. (Rauste 1997, 27.) Esimerkkinä pyramidirakenteesta voidaan esittää lajina jalkapallo, jossa Suomen Palloliitto on kansainvälisen lajiliiton FIFA:n jäsen. Lisäksi SPL on maanosaliiton UEFA:n jäsen. Suomen Palloliitolla on

noin 1000 jäsenseuraa, joissa on yli 130 000 rekisteröityä pelaajaa. (Suomen Palloliitto 2017.) Jalkapalloseuran liittyessä SPL:n jäseneksi seuran kotipaikkakunta määrittää piirin, johon seura liittyy (Suomen Palloliitto Helsinki 2017).

Maanosaliitto sijoittuu rakenteellisesti kansallisen liiton ja kansainvälisen liiton väliin. Kansallisen tason piiri- tai aluejärjestö puolestaan urheiluseuran ja kansallisen lajiliiton väliin. Kolmitasoisessa pyramidirakenteessa näitä ei kuitenkaan huomioida. Jalkapallon maanosaliitot kuten UEFA ja muut maanosaliitot eivät ole kansainvälisen jalkapalloliiton FIFA:n jäseniä. UEFA:n ja FIFA:n välinen yhteistyö on sopimukseen perustuvaa. (Halila & Norros 2017, 56.) Lajikohtaisen pyramidirakenteen lisäksi lajiliitot ja seurat ovat Suomessa aikoinaan olleet keskusjärjestöjen jäseniä. Keskusjärjestöjä olivat aikoinaan SVUL, TUL, CIF ja SPL. Tämä historiallinen hajaantunut rakenne saatiin yhdistettyä vuonna 1993, kun SLU perustettiin. SLU:sta perustettiin sittemmin Valo vuonna 2013 ja lopulta vuonna 2017 Valo sulautui Olympiakomiteaan. (Halila & Norros 2017, 63.)

2.2 Sääntöketjutus

Kilpailutoiminnan perusteet kansainvälisesti määrää kansainvälinen lajiliitto ja kansallinen lajiliitto omalla alueellaan. Pääsääntöisesti lajeilla on vain yksi kansainvälinen lajiliitto, jonka sääntöihin ja toimivaltaan kansalliset liitot ovat sitoutuneet. (Halila & Norros 2017, 12.) Urheilun itsesääntelyssä erottuvat kansainvälinen, eurooppalainen ja kansallinen taso, joilla kullakin on omat itsesääntelymääräyksensä. Itsesääntelyn nähdään toimivan tehokkaasti ja globaalisti esim. kilpailu- ja toimintakieltojen osalta. Kansainvälistä tasoa edustavat kansainvälisten lajiliittojen lisäksi KOK ja WADA. Joissakin lajeissa maanosaliiton, kuten jalkapallossa UEFA:n määräykset, edustavat eurooppalaista tasoa. (Halila & Norros 2017, 11.)

Kansainvälisten lajiliittojen maailmanlaajuista toimivaltaa rajoittavat lajiliittojen kotimaiden lainsäädännöt. Kansainvälisen lajiliiton säännöt saattavat olla ristiriidassa kansallisen lajiliiton kotimaan lainsäädännön kanssa. Tällaisessa tilanteessa kansallisen tai EU-maan tapauksessa ylikansallisen lain säädös syrjäyttää luonnollisesti urheilujärjestön sääntömääräyksen. (Rauste 1997, 41.)

Urheilussa on eri elämänalueista eniten yksityiskohtaisia ja velvoittavia sääntöjä, määräyksiä, sanktioita ja toimintaohjeita (Halila & Norros 2017, 13). Itsesääntelyt tärkeimmät

työkalut ovat yhdistysten säännöt, kilpailusäännöt ja urheilulajin säännöt. Yhdistysten säännöissä eri tasoilla (liitto-, piiri- ja seuratase) määritellään järjestöjen keskinäisiä suhteita ja järjestörakennetta (ks. pyramidimalli). Lajiliittojen säännöissä on määräyksiä riidanratkaisusta esim. välimiesmenettely keinona mainiten. Kilpailumääräyksissä määritetään kilpailutoiminnan toteuttaminen eli joukkueurheilussa sarjajärjestelmän muoto ja kurinpitomääräykset. Ylimpien tasojen sarjoissa voi olla lisäksi käytössä lisenssimääräykset eli sarjaan osallistuvilta joukkueilta vaaditut taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset. Lajin säännöt määrittävät miten peliä käytännössä pelataan yksittäisessä ottelussa tai lajia toteutetaan urheilukilpailussa. (Halila & Norros 2017, 12–13.) Esimerkiksi riidanratkaisun välimiesmenettelystä soveltuu SPL:n sääntöjen 22 § (Suomen Palloliitto 2012). Lisenssimääräyksien esimerkkinä ovat jalkapallon Miesten Ykkösen seuralisenssimääräykset ja kilpailumääräyksistä jalkapallon kilpailumääräykset. (Suomen Palloliitto 2017.)

Sääntöketjutuksen toimivuuteen ja sitouttavuuteen pyramidin huipulta juurelle vaikuttaa erityisesti se, että urheilija on liittynyt vain urheiluseuran jäseneksi. Jäsensuhdetta kansalliseen ja kansainväliseen lajiliittoon ei yksityisellä henkilöllä ole. Käytännössä yksityinen henkilö ei lajiliittojen jäsen edes voisi olla. Urheilijaa suoraan sitovaa liittojen sääntöjen noudattamista koskevaa suostumusta osapuolten välille ei ole siten voinut syntyä. (Rauste 1997, 27.) Yhdistyslain (1989/503) mukaan sivullisen oikeutta loukkaava päätös on moitekanteesta riippumatta mitätön. Lajiliiton sääntöjen sitovuus urheilijaa kohtaan voidaan saattaa voimaan vain seuran päätöksellä hyväksyä ne osaksi omia sääntöjään (Rauste 1997, 30).

Yhdistyksen päätösvaltaa käyttää yhdistyslain mukaan yhdistyksen jäsenkokous. Yhdistyksellä ei ole oikeutta siirtää päätösvaltaansa yhdistyksen ulkopuolelle ja luopua tällä tavoin itsemääräämisoikeudestaan. Tämän estää yhdistysoikeudessa delegointikielto. Päätösvaltan tulee aina säilyä yhdistyksen jäsenkokouksella. Olisi vastoin yhdistysautonomian periaatetta, että yhdistys perustetaan autonomian turvin mutta yhdistys luovuttaisi sille kuuluvan päätösvaltan oman jäsenistönsä ulkopuolelle. Urheiluseura ei voi delegointikiellon vuoksi siksi ottaa sääntöihinsä pykälää, jolla lajiliiton päätösvalta ulottuisi suoraan urheiluseuran omiin jäseniin. Yksittäisen urheilijan sitouttaminen aukottomasti lajiliiton sääntöihin urheiluseuran jäsenyyden kautta ei yhdistysoikeuden perusteella tämän

vuoksi ole mahdollista. Toisin päin ajateltuna ilman delegointikieltopykälää kansainvälisen lajiliiton päätös voisi pyramidirakenteen läpi sitoa suoraan yksittäistä suomalaista urheilijaa. (Rauste 1997, 32.)

Pelaajalisenssin lunastamalla pelaaja sitoutuu noudattamaan lajin sääntöjä ja kansainvälisen lajiliiton sääntöjä. Tilanteessa, jossa seura lunastaa pelaajalisenssit, urheilijan sitoutuminen on kyseenalaista. Pelaajalisenssin hankinnan ja lajin kilpailutoimintaan osallistumisen katsotaan UOL:n ratkaisussa 2015/9 ja 2015/34 sitouttaneen pelaajan lajiliiton sääntöihin ja kurinpittoon. (Sport.fi 2017.) Kilpailulisenssi on urheilijan ja lajiliiton välinen sopimus, jolla urheilija saa oikeuden osallistua lajin kilpailutoimintaan. Vastavuoroisesti urheilija sitoutuu noudattamaan lajiliiton sääntöjä ja määräyksiä. (Rauste 2017, 86.) Urheiluseuran jäseneksi liittyttyään henkilön on noudatettava seuran hallituksen tekemiä päätöksiä ja seuran sääntöjä. Jäsenellä on yhdistykseen nähden lojaaliteettivelvollisuus. (Halila & Tarasti, 175.)

Seuran jäseneksi liittymätön, seuran urheilutoimintaan osallistuva henkilö sitoutuu sopimusperusteisesti noudattamaan seuran sääntöjä. Pelaajalisenssin myötä lajiliitolle syntyy oikeus kurinpitotoimiin urheilijaa kohtaan tilanteessa, jossa tämä rikkoo kilpailutoiminnan sääntöjä. Seuralle syntyy urheilutoimintaan osallistumisen myötä vastaava oikeus ryhtyä kurinpitotoimiin seuran sääntöjä rikkonutta kohtaan. (Rauste 2017, 254–255.) Sääntöketjutuksen tehokkuuden kannalta sääntöjen tulisi lajiliiton kannalta ulottua myös muihin urheilun toimijoihin kuin itse urheilijoihin erillisin sopimuksin (Sport.fi 2017).

Suomen Olympiakomitean säännöissä sen jäseneksi voidaan hyväksyä valtakunnallisia urheilua, huippu-urheilua ja liikuntaa edistäviä aatteellisia yhdistyksiä. Suomen Olympiakomitean sääntöjen mukaan kutakin lajia voi edustaa vain yksi lajiliitto. Sääntöjensä mukaan Suomen Olympiakomitea ja sen jäsenet sitoutuvat noudattamaan Urheilun oikeusturvalautakunnan päätöksiä. Suomen Olympiakomitea sitoutuu säännöissään noudattamaan myös olympialaisen peruskirjan määräyksiä, Maailman antidopingtoimiston (World Anti-Doping Agency WADA) antidopingsäännöksiä ja Kansainvälisen olympiakomitean päätöksiä. Suomen Olympiakomitean kokouksessa voidaan vahvistaa muita kuin lajikohtaisia sääntöjä, joita jäsenet sitoutuvat noudattamaan. Jäsenet sitoutuvat myös noudattamaan Suomen Olympiakomitean sekä KOK:n eettisiä säännöstöjä ja suosituksia ja estämään kilpailujen manipulointia. (Suomen Olympiakomitea 2016.)

Suomen Palloliitto ja Suomen Lentopalloliitto ovat Suomen Olympiakomitean jäseniä. Suomen Palloliiton sääntöjen mukaan sen jäseneksi voidaan hyväksyä piiri tai seura, jotka sitoutuvat noudattamaan liiton FIFA:n ja UEFA:n sääntöjä, määräyksiä ja päätöksiä. SPL:n säännöissä ei jäsenseuroja kuitenkaan sitouteta vastaavasti kuten SPL on Olympiakomitean jäsenenä sitoutunut Olympiakomitean sääntöihin, määräyksiin ja päätöksiin. (Suomen Palloliitto 2012.) Suomen Lentopalloliiton säännöissä jäsenseura sitoutetaan noudattamaan myös niiden liittojen sääntöjä, joiden jäsen lentopalloliitto itse on (Suomen Lentopalloliitto 2014).

3 URHEILUOIKEUS

3.1 Urheilun autonomia

Urheilu on Suomessa samoin kuten muissakin Pohjoisen Euroopan piiriin kuuluvissa maissa katsottu vapaaksi kansalaistoiminnaksi. Lainsäätäjä ei ole halunnut puuttua urheilun sisällä tapahtuvaan normistoon. Urheilua sääteleviä lakeja ei liikuntalain lisäksi Suomessa juurikaan ole. Liikuntalaki ei koske urheilua itseään eikä sen käytännön toteuttamista vaan urheilun rahoittamista, olosuhteiden edistämistä ja edellytysten luomista. (Rauste 1997, 7.) Yhteiskunnalla ei ole ollut tarvetta puuttua urheilun ytimessä olevaan kilpailutoimintaan ja urheilun kaupalliseen puoleen soveltuu yleinen lainsäädäntö (Halila & Norros 2017, 7). Käytännössä liikuntalain sisältö tarkoittaa mm. liikuntajärjestöjen ja liikuntapaikkojen taloudellista tukemista. Vanha liikuntalaki (984/1979) korvattiin uudemmalla liikuntalailla (1054/1998) mutta vasta uusimmassa liikuntalaissa (390/2015) on mainittu huippu-urheilu liikunnan rinnalla lain muiden tavoitteiden lisäksi.

Urheilu-oikeus jakaantuu ydin- ja reuna-alueisiin riippuen siitä, että onko kysymyksessä urheilun erityispiirteet vai alan yleisiä periaatteita (Halila 2006, 3). Ydinalue on urheilun aatteellinen toiminta, johon oikeusjärjestys ei yllä (Halila 2006, 8). Urheilun autonomia on perinteisesti suojannut urheilua itseään ja yhdistysautonomia sen toteuttamista urheiluseuroissa. Urheilulla on oma normistonsa, jota ilmentävät yhdistyksen, urheilulajin ja kilpailutoiminnan säännöt sekä kurinpitösäännökset ja eettiset määräykset. (Halila 2006, 39.) Urheilun oman normiston tuella tehdään ratkaisuja nimenomaan urheilun autonomian piiriin kuuluvalla ydinalueella (Halila 2006, 14). Oikeusjärjestyksen soveltaminen myös urheilun ydinalueeseen veisi pohjan erilliseltä urheilu-oikeudelta, joten urheilun erityispiirteet tulisi huomioida (Halila 2006, 8).

Urheilun oman normiston on perinteisesti ajateltu olevan luonteeltaan eettistä eikä oikeudellista. Urheiluliike on vastannut omasta pelikentästään ja soveltanut normistoaan ajattelemta normistoaan oikeudelliseksi. Urheilun itsesääntely on käytännössä tarkoittanut sitä, että oikeusjärjestys puuttuu vain yleisellä tasolla urheilun ytimessä tapahtuvaan toimintaan. Kysymys on ollut harrastustoiminnaksi mielletyn urheilun yhdistystoimintaa, jossa yhdistymisvapaus ja yhdistysautonomia ovat toteutuneet käytännössä. (Halila &

Norros 2017, 4.) Urheilun asettamisen oikeudellisiin kehyksiin voidaan kokonaisuudessaan nähdä kuitenkin rajoittamisen sijasta suojaavan urheilun autonomiaa. (Aine 2011, 7.)

3.2 Urheilu-oikeuden kehitysvaiheita

Urheilu-oikeuden voidaan katsoa lähteneen kehittymään omaksi oikeudenalaksi EU:ssa viimeistään Bosman-tapauksen (EY C-415/93) seurauksena. Huippu-urheiluun oli alettu soveltaa kaupallista toimintaa koskevia lakeja. Bosman-päätöksen ydinkysymyksenä oli työvoiman vapaa liikkuminen, jonka kanssa sopimuksettomista ammattilaispelaajista maksettavat siirtokorvaukset olivat ristiriidassa. Päätöksestä seurasi, että urheilun toimijat kuten ammattiurheilijat, omistajat ja kilpailujen järjestäjät eivät voineet olla heikommassa asemassa kuin muut kaupalliset toimijat. Työvoiman vapaan liikkuvuuden vuoksi myöskään palvelujen vapaata liikkuvuutta ei voitu enää rajoittaa urheilussa. Urheilu ei saanut jäädä erilliseksi alueeksi, jota perusoikeuksiin kuuluvat elinkeinovapaudet eivät koske. Huippu-urheiluun sovellettavat elinkeinotoimintaa koskevat lait eivät kuitenkaan sovellu yhteen amatööritason urheilun perinteisten arvojen kanssa. (Rauste 1997, 1–3.)

Bosman-tapaus yksittäisenä oikeustapauksena horjutti urheilun rakenteita ja perinteisiä toimintatapoja. Urheilu oli tuotu oikeussaleihin ja jatkossa urheiluun liittyviä riitoja ja erimielisyyksiä voitiin ratkoa oikeudessa urheiluseurojen, lajiliittojen tai urheilijoiden tahdosta riippumatta. EY-tuomioistuimen päätös murensi kansainvälisten urheilujärjestöjen monopoliasemaa. Aiemmin oikeuslaitokset olivat kunnioittaneet kansainvälisten urheilujärjestöjen säännöksiä ja täten hyväksyneet urheilun autonomian. (Rauste 1997, 1.) Itsenäisillä valtioilla on kuitenkin aina ollut oikeus suvereeniperiaatteen mukaisesti säätää lakeja omalla alueellaan myös urheiluun siinä kuin muillekin elämänalueille (Rauste 1997, 5–6).

Rauste (1997) näki, että urheilua koskevan artiklan ottaminen EU:n uuteen perussopimukseen vaikuttaisi urheilu-oikeuden kehitykseen mutta ei pitänyt artiklan toteutumista todennäköisenä. Urheilu-oikeutta linjaisivat jatkossakin yksittäiset oikeustapaukset (Rauste 1997, 3). Urheilusta tuli kuitenkin Euroopan unionin toimivaltaan kuuluva asia Lissabonin sopimuksen astuttua voimaan vuonna 2009. SEUT-sopimuksen 165 artiklan mukaan unioni ottaa huomioon urheilun erityispiirteet, vapaaehtoisuuteen perustuvan rakenteen sekä yhteiskunnallisen ja kasvatuksellisen tehtävän. Lisäksi SEUT artiklan 165

mukaan unionin toiminnalla pyritään edistämään avoimuutta, kilpailujen rehellisyyttä, järjestöjen yhteistyötä ja erityisesti nuorimpien urheilijoiden fyysisen ja henkisen koskemattomuutta.

Urheiluoikeus on kehittynyt omaksi oikeudenalakseen yhteiskunnassa tapahtuvan kehityksen seurauksena. Urheiluoikeuden kehitystä on nopeuttanut urheilun kaupallistuminen ja ammattimaistuminen. Oikeusjärjestys on tunkeutunut alueelle, jossa on perinteisesti vallinnut laaja itsemääräämisoikeus. Sama kehitys on toteutunut länsimaisen oikeuskulttuurin piirissä eri maissa. (Halila 2006, 1.)

Aineen (2011, 5) mukaan urheiluoikeuden kehitysvaihe on mielenkiintoinen. Urheiluoikeuden tutkimus on kasvanut niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Urheiluoikeuden tutkimus on kohdistunut ongelmakeskeisesti yksittäisten aiheiden käsittelyyn, joka on seurausta urheiluoikeuden kehitysvaiheesta. Oikeudenala tarvitsee kuitenkin yleiset opit, jotta sitä voidaan pitää itsenäisenä ja muihin oikeudenaloihin vertailukelpoisena. Yleiset opit ovat itsenäisen oikeudenalan perusta ja puitteet. Urheiluoikeuden tutkimusintressi kohdistuu oppien kehittymisten myötä niihin itseensä eikä yksittäisiin kysymyksiin. (Aine 2011, 5.)

Urheiluoikeuden yleisten oppien kehittyminen vaatii eri näkökulmista tehtyä urheiluoikeuden tutkimusta. Elleivät opit kehity, niin urheiluoikeus säilyy vain urheilun elämänaluetta palvelevana normistona. Urheilu olisi tällöin jonkin perinteisen oikeudenalan soveltamisympäristö. Urheiluoikeudellisessa tutkimuksessa korostuisivat yksittäiset oikeudelliset ongelmat. Urheiluoikeus ei tässä tapauksessa kehittyisi itsenäiseksi oikeudenalaksi. (Aine 2011, 6.) Oikeudenalan jakaantuminen muille oikeudenaloille estää syntymästä alan omia teorioita ja metodeja (Halila 2006, 3).

Urheiluoikeuden omia käsitteitä ja teorioita on rajallisesti ja vain urheiluoikeudessa tunnettuja käsitteitä niukasti. Urheiluoikeuden omia käsitteitä ovat mm. pelaajaoikeus, siirtokorvaus ja toimintakielto. (Halila 2006,11.) Käsitteet ovat luonteeltaan ja sisällöltään sellaisia, että ne eroavat muista oikeudenaloista ja ulottuvat urheilutoiminnan ytimeen. Käsitteiden rajallisuuden vuoksi urheiluoikeudessa sovelletaan muiden oikeudenalojen käsitteitä. Vaihtoehtoisesti voitaisiin lähteä määrittämään itsenäisiä urheiluoikeuden käsitteitä. (Aine 2011, 9.) Urheilun omien erityispiirteiden käyttäminen lähestymistapana ja

ratkaisujen perusteena puoltaa urheiluoikeuden mieltämistä omaksi oikeudenalakseksi (Halila & Norros 2017, 9).

Urheiluseurassa ja urheilussa yleisesti eri toimijoilla on erilaiset intressit olla mukana toiminnassa ja sen perusteella myös erilaiset tiedonintressit urheiluoikeuteen. Erilaisia urheilun toimijoita ovat mm. urheilijat, urheilujärjestöt, urheiluseurat, sponsorit, valtiovalta, agentit sekä muut kilpailunjärjestäjät. Urheiluseurat ja -järjestöt voivat olla joko yhdistys- tai yritysmuotoisia, joka vaikuttaa myös intresseihin. Monimuotoisuuden ja erilaisten intressien voi ajatella näkyvän myös yksittäisten oikeustapausten erilaisuudessa. (Halila 2006, 1).

3.3 Urheiluoikeuden kantavat periaatteet

Urheiluoikeuden katsotaan perustuvan kolmen kantavan periaatteen varaan. Kantavat periaatteet muodostavat urheiluoikeuden tavoite- ja arvoperustan. Urheilutoiminnan oikeellisuuden arviointi saa näkökulman ja urheilutoiminnan sisältö yhteiskunnallisesti hyväksyttävän kuvan. (Aine 2011, 20.) Oikeudellisissa ratkaisuissa kantavilla periaatteilla on painoarvoa ja ne tuovat johdonmukaisuutta ratkaisuihin (Aine 2011, 21). Oikeusjärjestyksen systemaattisuus tekee yksilöiden oikeusasemasta yhdenvertaista. Samanlaisia tapauksia käsitellään samalla tavalla, jonka seurauksena urheilutoimijat voivat omaa toimintaansa suunnitella ja järjestää, oikeusjärjestyksen ollessa ennakoitavaa. (Aine 2011, 15.)

Mikä on urheilun ja mikä on urheilijan tai muun urheilutoimijan etu, on ydinkysymys oikeudellisessa perustelussa. Molempien osapuolten edut ovat perusoikeussuojan piirissä. Urheilun ja urheilijan edut voivat olla ristiriidassa mm. urheilun kurinpitomenettelyssä. Vastakkain ovat tällöin urheilun autonomia urheilujärjestön päätösvaltaan normistoonsa kuuluvalla ydinalueella ja urheilijan tai muun urheilutoimijan suojattu asema. (Halila 2006, 15.)

Vapausperiaate liittyy yksilöiden perustuslailliseen toimintavapauteen. Yksilöillä on vapaus harrastaa urheilla tai kilpailla valitsemassaan lajissa. Yksilö voi liittyä yhdistyksen eli urheiluseuran jäseneksi (positiivinen liittymisvapaus) tai olla liittymättä (negatiivinen liittymisvapaus). Kilpailutoimintaan osallistuminen voi joissakin tapauksissa vaatia seu-

ran jäsenyyttä. Yksilöt voivat perustaa urheiluseuroja tai muita yhteenliittymiä urheiluharrastuksensa organisoimiseksi tai järjestämiseksi. Urheilu-oikeus omalta osaltaan takaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuudet käyttää sallittuja oikeuksiaan urheillakseen ja harrastaakseen heille itselleen sopivalla tavalla. Urheiluseurojen ja muiden yhteisöjen itsenäinen toiminta on vapausperiaatteen arvoja. (Aine 2011, 20.) Urheiluseuralla on vastavasti yhdistysautonomiaan perustuen oikeus itse valita jäsenensä. Urheilijalla ei tästä syystä ole esim. subjektiivista oikeutta päästä tietyn joukkueen tai valmennusryhmän jäseneksi. (Halila 2006, 321.)

Yksilöillä on erilaisia motiiveja toimia urheilussa. Motiivi voi olla harrastaminen, kilpaileminen, kokoontuminen tai elinkeinotoiminta. Urheilu voi olla joillekin ammatti tai elinkeino, jolloin motiivit suuntaavat tulonhankintaan itsensä kehittämistä ja kilpailemisesta. Kyse ei ole pelkästään kilpaurheilun kaupallistumisesta vaan liikuntapalveluiden lisääntyvästä tuottamisesta kaupallisesti. Urheilu kattaa paljon laajemman alueen kuin perinteisesti on ajateltu. Yksilön toimintavapaus tulee arvioitavaksi useista eri näkökulmista. (Aine 2011, 23.)

Julkisen vallan rooli vapausperiaatteen suojelijana juontaa juurensa perusoikeuksista, joiden toteutumista julkisen vallan on pyrittävä edistämään. Julkisen vallan ei tule asettaa tarpeettomasti rajoituksia, jotka estäisivät yksilöitä toimimasta perusoikeuksiensa piiriin kuuluvassa urheilutoiminnassa. Suojaamisvelvollisuuden mukaan julkisen vallan tulee estää yksilöiden toiminnasta aiheutuvat perusoikeusrajoitukset. (Aine 2011, 25.)

Yksilöiden toimintavapaus on perusarvo, jota tulee suojata myös urheilussa. Yksilöt voivat kehittää ja toteuttaa itseään ilman, että asiaan liittyy taloudellinen peruste. Yksilö itse tietää mikä on hänelle hyväksi ja käyttää tahdonvapauttaan. Vapauden vastapuolena on aina vastuu, joten urheilussakin yksilö vastaa itse valintojensa ja päätöstensä seurauksista. (Aine 2011, 27.)

Reilu peli on käsitteenä yhdistettävissä urheiluun ilman, että puhutaan erityisesti urheilu-oikeudesta. Reilun pelin periaate on urheilun syvällisimpiä arvoja, johon urheilu perustuu ja on sekä urheilun että urheilu-oikeuden ydintä. Eri osapuolilla on oltava yhtäläiset ja tasapuoliset mahdollisuudet osallistua kilpailuihin. Kenelläkään ei voida katsoa olevan oikeutta parantaa omaa kilpailuasetelmaansa vilpillisesti tai muuten keinotekoisesti. Reilu peli kuvaa urheilun oikeudenmukaisuutta yhteiskunnallisena arvona. (Aine 2011,

20.) Lähtökohtana reilun pelin ihanteille ja arvoille voidaan nähdä yksilöiden yhdenvertaisuus. Yksilön odotetaan kohtelevan toisia samoin kuin haluaisi itseään kohdeltavan. (Aine 2011, 31.)

Kolmantena kantavana periaatteena on kilpailujen sujuvuuden periaate. Periaate yhdistyy sekä vapaus- että reilun pelin periaatteeseen. Kilpailujen sujuvuus mahdollistaa yksilöiden oikeuden toteuttaa oikeuksiaan mielekkäästi, jolloin reilu peli toteutuu. Periaatteella nähdään myös taloudellinen perustansa urheilun ammattilaistuksessa ja kaupallistuksessa. (Aine 2011, 21.) Urheilun keskeisin ulospäin näkyvä piirre on kilpailu. Kilpailussa yksilöt ja joukkueet kohtaavat mutta taustalla toimii lajiliiton organisaatio, joka järjestää lajin kilpailutoimintaa. Ilman järjestettyä kilpailutoimintaa, toisia urheilijoita ja joukkueita kilpailu ei olisi mahdollista. Urheilun kaupallistuksessa oikeus on eniten tunkeutunut urheilukilpailujen sujuvuuden periaatteen alueelle, jolloin vaikutuksia voi olla vapausperiaatteen ja reilun pelin periaatteen alueille. (Aine 2011, 39.)

3.4 Urheilun oikeusturvalautakunta

Urheilun oikeusturvalautakunnan perustivat vuonna 1991 sen aikaiset keskusjärjestöt SVUL, TUL, SPL, CIF ja Olympiakomitea. Urheilun oikeusturvalautakunta perustettiin urheilujärjestöistä riippumattomaksi muutoksenhakuelimeksi. Urheilun oikeusturvalautakuntaan voi valittaa yksittäinen urheilija, muu henkilö tai järjestö, jonka oikeuksiin ja etuihin käsiteltävällä asialla on vaikutusta. (Urheilun oikeusturvalautakunta 2017.) Lautakunnan perustamisen taustalla oli rajoittaa urheilun oikeudellistumista ja torjua urheilun riitojen siirtymistä tuomioistuimiin. Lautakunnan toimivalta jätettiin tarkoituksellisesti kapeaksi, ettei urheilujärjestöjen autonomia menettäisi asemaansa ja järjestöt olisi helppompi sitouttaa. (Halila 2006, 81.)

Valituksen voi tehdä urheilujärjestön päätöksestä, joissa on kyse yhdistyksen jäsenyydestä erottamisesta, jäsenoikeuksien rajoittamisesta, kurinpitotoimesta tai päätöksen sääntöjenvastaisuudesta. Sääntöjenvastaisuus tarkoittaa urheilujärjestön tekemän päätöksen sääntöjenvastaisuutta järjestön omia sääntöjä kohtaan. Urheilulajin sääntöjenvastaisuus ei voi olla valituksen kohteena. Lautakunta voi käsitellä ADT:n vahvistaman Suomen antidopingsäännösten perusteella tehdyn päätöksen. Lautakunta voi ottaa urheilijan arvokisoihin valitsematta jättämisen käsiteltäväksi, jos päätös on ollut syrjivä tai valintakriteeriä ei ole noudatettu. (Urheilun oikeusturvalautakunta 2017.)

Urheilun oikeusturvalautakunta ei voi ottaa käsiteltäväksi asiaa, joka on jo ratkaistu tai on käsiteltävänä yleisessä tuomioistuimessa tai välimiesoikeudessa. Lautakunta voi toimia välimiesoikeutena osapuolten niin sopiessa tai valittaneen urheilijan vaatiessa. Välimiehenä lautakunta voi toimia myös urheilujärjestötoimintaan liittyvissä taloudellisissa kysymyksissä. Lautakunta antaa lisäksi lausuntoja urheilujärjestöille urheilutoimintaan liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä. (Urheilun oikeusturvalautakunta 2017.)

Lautakunnan toimivallan edellytys on, että järjestö, jonka päätöstä valitus koskee, on sitoutettu lautakunnan toimivaltaan. Sopimusasiat jäävät toimivallan ulkopuolelle eikä niitä erilliselläkään sopimuksella voida käsittelyyn ottaa. Järjestöjen kaikki päätöksetkään eivät ole lautakunnan toimivallan rajoissa. Lautakunta voi tutkia vain toimivaltansa rajoissa, että onko järjestön tekemä päätös oikea tai onko järjestö käyttänyt autonomiaansa urheilullisesti kestävin perustein. Jäsenoikeuksien rajoittamisen ja kurinpitotoimien osalta lautakunnalle on muodostunut selkeä linjaus. Sen sijaan sääntöjenvastaisuuden arviointi on osoittautunut hankalammaksi, että kuuluuko tapaus lautakunnan toimivallan piiriin. (Halila 2006, 80–81.)

Urheilun oikeusturvalautakunnan kokoonpanon kutsuu nykyisin Suomen Olympiakomitea. Lautakuntaan valitaan nelivuotiskaudeksi puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä vähintään 18 jäsentä, jotka ovat suorittaneet lakimiestutkinnon. Valittavien on tunnettava urheiluoikeutta, urheilun järjestötoimintaa sekä urheilijoiden oloja. Lautakunnan vaaliin ei ole mahdollista itse ilmoittautua. Aiemmin valinnan suorittaneet keskusjärjestöt SLU ja Valo ovat kuulleet jäsenjärjestöjään. Sääntöjen mukaan kuultavia urheilun asiantuntijatahoja edustavat Huippu-urheilijoiden unioni ja Urheiluoikeuden yhdistys. (Halila & Norros 2017, 530.)

Urheiluoikeuden lautakunta ei valitsemistapansa puolesta täytä välimiesoikeudelle vaadittavia vaatimuksia. Yksittäisen asian päättävä kokoonpano ei muodostu siten, että riidan kumpikin osapuoli valitsee yhden jäsenen ja valitut jäsenet valitsisivat puheenjohtajan. Lautakunta on tarkoituksella pidetty asiantuntijoista koostuvana, jolloin ratkaisukäytäntö säilyy yhtenäisenä. Lautakunnan puheenjohtaja valitsee kokoonpanon huomioiden esteellisyudet ja jakaa tasaisesti asioita eri jäsenille. (Halila & Norros 2017, 530–531.) Lautakunta on sääntöjensä 8 §:n mukaan päätösvaltainen, kun kokoonpanon muodostavat pu-

heenjohtaja, varapuheenjohtaja ja vähintään kaksi jäsentä. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja voi päätösvaltaisuudesta mainituin ehdoin yksin ratkaista asian tai jättää lepäämään. (Urheilun oikeusturvalautakunta 2017.)

Lautakunnan ratkaisuvallaltaan ei kuulu tutkia, että onko päätös ollut fair playn mukaista tai vastaista. Fair playn noudattaminen tai urheilun eettisten periaatteiden vastaisuus voi toki nousta esiin lautakunnan toimivaltaan kuuluvien kysymysten arvioinnissa. Harkintavallan väärinkäyttöön yhdistystoiminnassa ei yhdistysautonomian vuoksi yleensä voida puuttua. Fair play ei ole oikeusnormi, joten eettisin perustein annettu päätelmä ei perustu oikeudelliseen arvioon. Yleisessä tuomioistuimessa on suhtauduttava pidättyvästi, jos argumentoinnilla ei ole perusoikeusvaikutusta. Oikeusturvalautakunnan toimivaltaan kuuluu kuitenkin arvokisavalintojen osalta oikeus tutkia, että onko päätös ollut syrjivä. (Halila 2006, 78.)

3.5 Urheilu oikeuden yhdistys

Urheilu oikeuden yhdistys on v 1994 perustettu urheilujuridiikasta kiinnostuneiden yhdistys ja toimii näiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen tarkoituksena on toimia urheilun hyväksi eri oikeudenalojen oikeudellisissa kysymyksissä. Yhdistyksessä on nykyisellään noin 230 jäsentä. (Urheilu oikeuden yhdistys 2017.)

Tarkoitustaan yhdistys toteuttaa järjestämällä koulutustilaisuuksia ja symposiumeja, edistämällä alan julkaisu- ja tutkimustoimintaa ja vaikuttamalla alan lainsäädäntöön. Yhdistys ylläpitää suhteita kansallisiin ja kansainvälisiin urheilujärjestöihin ja -organisaatioihin oikeudellisissa kysymyksissä. Omalle jäsenistölleen yhdistys järjestää seminaareja ja opintomatkoja. Yhdistys julkaisee vuosittain Urheilu ja oikeus -vuosikirjaa. (Urheilu oikeuden yhdistys 2017.)

Yhdistyksen jäseneksi voidaan sen sääntöjen mukaan hyväksyä urheilujuridiikkaan perehtyneitä ja yhdistyksen tarkoitukseltaan kiinnostuneita henkilöitä. Urheilu oikeuden yhdistyksen jäseneksi hyväksyttävältä on käytännössä edellytetty yliopistotutkintoa mutta ei välttämättä oikeudellista. Tutkinnon lisäksi on odotettu jäseneksi pyrkivältä liittymää urheiluun ja sen oikeudellisiin kysymyksiin. Jäsen ehdokas toimii esim. urheiluseurassa tai -järjestössä tai yksittäisten urheilijoiden avustajana oikeudenkäynneissä. (Urheilu oikeuden yhdistys 2017.)

4 URHEILUSEURAN SISÄISET SUHTEET

4.1 Päätösvaltasuhteet

4.1.1 Käytännön toiminta urheiluseurassa

Urheiluseuran toiminnassa voi olla satoja ihmisiä erilaisissa rooleissa. Toimintaan osallistuu päivittäin lapsia ja nuoria, heidän vanhempiaan ja aikuisurheilijoita. Joukkueissa toimii valmentajia, joukkueenjohtajia, huoltajia ja rahastonhoitajia. Seuran hallinnossa ovat hallituksen jäsenet sekä lajijaostoissa omat toimijansa. Vapaaehtoisten lisäksi seuralalla voi olla palkattuja toimihenkilöitä. (Rauste 2017, 97.)

Toiminnan eri tasoilla ja eri rooleissa toimivien näkemykset seuran toiminnan tarkoituksesta ja periaatteista eivät välttämättä ole yhtenäiset. Näkemuserot voivat olla seuran urheilutoiminnan painopisteeseen liittyviä eli onko etusija kilpa- vai harrasteurheilulla. Ristiriidoilta seuran ja lajijaoston sekä yksittäisten henkilöiden ja joukkueiden kesken ei voida välttyä. Toiminnassa tehdään jatkuvasti erilaisia toiminnan kannalta tärkeitä päätöksiä. Esille nousee toisinaan kysymys siitä, että kenellä on kyseisessä valtuudet tehdä päätös. Onko yksittäisellä henkilöllä tai joukkueella oikeus tehdä päätös vai kuuluuko päätösvalta lajijaostolle tai seuran hallitukselle. (Rauste 2017, 97.)

Yhdistyslaki on luonteeltaan hyvin yleispiirteinen kattaen kaikki erilaiset aatteelliset yhdistykset. Urheilun erityispiirteitä ei tämän vuoksi ole voitukaan huomioida. Nykypäivänä urheiluseurat ovat yhdistyslain lähtökohtaa moniulotteisempia kokonaisuuksia. Käytännön toiminta urheiluseuroissa tapahtuu nykyisin lajijaostoissa, joukkueissa, ryhmissä tai muissa toimielimissä. Yhdistyslaki ei ulotu urheiluseuran hallituksen alapuolella toimiviin toimintayksiköihin. Yhdistyslain ja käytännön toiminnan väliin onkin ajan myötä syntynyt pelikenttä, jolle ei ole kirjoitettuja sääntöjä olemassakaan. Ongelmallista tilanteesta on se, että mikä lopulta on lajijaoston ja yksittäisen joukkueen oikeudellinen asema ja päätösvalta. (Rauste 2017, 99.)

Urheiluseurojen organisaation ja käytännön toiminnan todellinen tilanne on jo tunnustettu tuomioistuinten ratkaisuisissa ja muiden riidanratkaisuelinten päätöksissä. Yhdistyslaista

ei löydy säännöksiä, joista ilmenisi lajijaoston ja yksittäisen joukkueen asema. Toimintayksiköillä on oikeuskäytännössä katsottu olevan kelpoisuus tehdä omaan toimintaansa liittyviä oikeustoimia. Toimivalta liittyy yksittäisen henkilön tai toimintayksikön sekä päämiehen eli urheiluseuran keskinäiseen suhteeseen. Toimivalta määrittelee, että onko urheiluseura valtuuttanut henkilön tai toimintayksikön tekemään puolestaan sopimuksen. (Rauste 2017, 101–102.)

4.1.2 Hallitus seuran organisaatiossa

Yhdistyslain mukaan päätösvalta kuuluu yhdistyksen jäsenille, jotka käyttävät päätäntävaltaansa yhdistyksen kokouksissa. Urheiluseuroissa yhdistyksen kokous pidetään yleensä vain kerran vuodessa vuosikokouksena tai kaksi kertaa vuodessa syys- ja kevätkokouksena riippuen yhdistyksen säännöistä (Rauste 2017, 99). Ylöjärven Ryhdillä on TUL:n mallisääntöjen (Työväen urheiluliitto 2003) mukaiset kahden kokouksen säännöt ja seuralla on vuosikokous keväällä sekä syyskokous syksyllä. Uusi hallitus/johtokunta valitaan seuran syyskokouksessa, jossa päätetään toimivat jaostot sekä valitaan niiden jäsenet. Jaostojen jäsenvalinta voidaan valtuuttaa hallituksen/johtokunnan tehtäväksi. (Ylöjärven Ryhti 2017.) Jäsenkokousten pitkistä välistä johtuen urheiluseurojen jäsenkokouksissa voidaan päättää vain tärkeimmistä asioista, kuten toiminnan tarkoituksesta ja toimintaperiaatteista. Jäsenkokousten välillä seuran käytännön toimintaa johtaa seuran hallitus. (Rauste 2017, 100.)

Yhdistyslain mukaan yhdistyksellä on oltava hallitus, jonka puheenjohtajan on oltava täysivaltainen ja muiden jäsenten 15 vuotta täyttäneitä. Hallituksessa on oltava vähintään kolme jäsentä. Konkurssin tehnyt henkilö ei voi tulla valituksi hallitukseen. Puheenjohtajan asuinpaikan on oltava lähtökohtaisesti Suomessa mutta PRH voi myöntää poikkeuksen. Hallituksen puheenjohtajalla on oikeus yhdistyksen nimenkirjoitukseen, ellei tätä oikeutta ole säännöissä rajattu. Ylöjärven Ryhdin sääntöjen mukaan nimenkirjoitusoikeus on seuran puheenjohtajalla, varapuheenjohtajalla, sihteerillä ja taloudenhoitajalla, joista nimen voi kirjoittaa kaksi yhdessä (Ylöjärven Ryhti 2017).

Hallituksen yläpuolella päätöksentekijöinä ovat yhdistyksen kokouksen lisäksi yhdistyslain mukaan säännöissä erikseen mainitut valtuutetut tai yksityiset henkilöt liittoäänestyksessä. Perusajatus kansanvallasta yhdistystoiminnassa on laissa korostunut mutta hal-

lituksen rooli on yhdistyksissä merkittävä. Päätösvallan käyttäjät voivat ohjeistaa hallituksen mutta hallituksen toimivaltaa ei tule liaksi rajoittaa. Liian täsmälliset ja yksityiskohtaiset ohjeet estävät hallituksen itsenäistä toimintaa sille nimetyissä tehtävissä. Hallitus toteuttaa toimivaltansa puitteissa ne urheiluseuran toiminnot, joihin ei vaadita jäsenkokouksen päätöstä. Hallitus tekee lopullisen päätöksen niissä asioissa, jotka sen päätäntävaltaan lain ja sääntöjen mukaan kuuluvat. (Halila & Tarasti 2011, 504.)

Yleisseurassa, jossa toimii itsenäisiä lajijaostoja ja joukkueita voi hallitukselle jäädä vain koordinoivia tehtäviä. Samoin voi käydä, jos yhdistyksellä on vuodessa useita jäsenkokouksia. Hallituksella on kuitenkin päätösvallan käyttäjiin verrattuna vastuu toiminnastaan. Hallituksen jäsen voi joutua vahingonkorvausvelvolliseksi, rangaistusvastuuseen tai hänet poistaa tehtävästään. Hallitus voi rajallisesti delegoida vastuitaan mm. nimeämällä jäsenrekisterin pitäjän tai uskoa laskujen hyväksymisen ja suorittamisen taloudenhoitajalle. Hallituksen valvontavastuuta delegointi ei kuitenkaan poista. (Halila & Tarasti 2011, 505–506.)

Yhdistyslain mukana hallituksen on lain, sääntöjen ja päätösten mukaan huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita. Urheiluseura ei eroa muista yhdistyksistä vaan hallituksella on hallinto- ja valvontafunktio. Painopisteeseen vaikuttaa se, että onko hallituksen itse tehtävä vaaditut hallintotoimet vai onko hallituksella pelkästään vastuunkanto. Hallituksen tehtäviin kuuluvat aina seuran lakisääteiset tehtävät. Hallitus päättää jäseneksi ottamisesta ja erottamisesta ellei päätös kuulu jäsenkokoukselle. Jäsenrekisterin ylläpito on hallituksen lakisääteinen (YhdL 11§) tehtävä. Sopimusten ja oikeustoimien teko yhdistyksen puolesta kuuluu hallitukselle. Hallitus on yhdistyksen edustaja järjestöihin ja viranomaisiin sekä huolehtii vero-, elinkeino- ym. ilmoituksista ja lupahakemuksista. Hallitus vastaa jäsenkokousten koollekutsumisista ja ajankohdista, joilla mahdollistaa yhdistyksen päätöksenteon. Hallituksen on valmisteltava jäsenkokousten asiat ja toteutettava jäsenkokousten päätökset. Hallitus on velvollinen seuraamaan delegeomiensa päätösten toimeenpanoa. Yhdistyksen talous ja omaisuudenhoito ovat hallituksen vastuulla, vaikka tehtävät olisi uskottu toimihenkilölle tai ulkopuoliselle toimijalle. Yhdistyksen kirjanpidosta huolehtiminen sekä tilinpäätöksen ja tilintarkastuksen toteutuminen ovat hallituksen vastuulla. (Halila & Tarasti 2011, 507–510.)

Talousarvio, toimintasuunnitelma ja toimintakertomus ovat hallituksen vastuulla, jos ne yhdistyksessä laaditaan. Yhdistysten tarkoitus on ei-taloudellinen ja yhdistykset ovat erilaisia, joten ehdottomia vaatimuksia talousarvion ja toimintasuunnitelman laatimisesta ei urheiluseuroillekaan voida esittää. (Halila & Tarasti 2011, 509.) Yhdistyslaki ja kirjanpitolaki (30.12.1997/1336) eivät toimintakertomusta yhdistykseltä vaadi mutta seuran säännöt saattavat vaatia. Ylöjärven Ryhdin säännöissä määrätään hallituksen/johtokunnan tehtäviksi tehdä jäsenkokoukselle ehdotukset tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta, talousarviosta ja toimintasuunnitelmasta (Ylöjärven Ryhti 2017). Asiakirjoilla todennetaan urheiluseuran talouden ja toiminnan suunnitelmallisuus ja toteutuma. Asiakirjat vaaditaan mm. Ylöjärven kaupungin toiminta-avustushakemuksen liitteiksi, joten niiden laadinnalla asianmukaisesti on taloudellinen merkitys seuran toiminnalle. (Ylöjärven kaupunki 2017.)

Hallituksen jäseneksi ei voida pakottaa ketään. Vastoin tahtoaan hallitukseen valittu henkilö voi kohtuullisessa ajassa ilmoittaa kieltäytyvänsä hallituksesta. Hallituksen jäsenen, joka ei lain mukaan voi toimia hallituksessa, on jätettävä paikkansa. Hallituksen jäsenen myöhemmin menettäessä kelpoisuuteensa, lakkaa hänen jäsenyytensä hallituksessa heti. Hallituksen jäseneltä odotetaan aktiivista osallistumista urheiluseuran toimintaan ja oman tehtäväjaossa sovitun vastuualueensa hoitamisesta. Hallituksen jäsentä ei voida vaatia osallistumaan kokouksiin mutta laiminlyönneistä voi joutua vahingonkorvausvastuuseen. (Halila & Tarasti 2011, 499–501.)

Hallituksessa tulisi olla monipuolista osaamista, koska yksi henkilö ei voi osata kaikkea. Jos tavoitellaan hallitustyöskentelyn tehokkuutta, tuloksellisuutta ja hyviä käytäntöjä on hallituksen optimaalinen henkilömäärä 5–7. Henkilömäärään saadaan sopivilla henkilövalinnoilla tarvittavaa osaamista. Liian suuri henkilömäärä voi muodostua ongelmalliseksi. Tällöin tarvitaan jämäkkä ja osaava puheenjohtaja, jotta toimintakyky säilyy. Laajan hallituksen taustalla on yleensä ajatus, että hallitus edustaa kaikkia lajijaostojaan ja koko seuraväkeä (Perälä ym. 2008, 117.)

Hallituksen jäseniltä voidaan odottaa joitakin ominaisuuksia. Sitoutuminen voidaan nostaa korkealle, koska hyvä hallituksen jäsen on sitoutunut seuran ajamiin asioihin ja on myös lojaali seuralle. Sitoutunut henkilö käyttää aikaansa hallitustyöskentelyyn ja on myös valmistautunut hyvin kokouksiin. Hallituksen jäsenen tulee olla myös riippumaton

eli hänen tulee ajaa ensi sijassa koko seuran asiaa. Yleisseurassa ei voida ajaa yksipuolisesti oman lajin, lajijaoston ja joukkueen etua. Riippumaton henkilö pystyy luomaan itsenäisesti käsityksen päätettävistä asioista. Pätevyyttä ja osaamista voidaan pitää tärkeänä ominaisuutena. Esim. laskentatoimen vahvaa osaamista on syytä olla hallituksessa mutta sitoutunut henkilö oppii kyllä kirjanpidon ja laskentatoimen tärkeimmät perusasiat. Uudet jäsenet voidaan perehdyttää heti valinnan jälkeen ja vanhojenkin jäsenten osaamista voidaan kehittää mm. seurakoulutuksella. Yhdistyslaki olisi hyvä kaikkien hallituksen jäsenten tuntee ja samoin seuran omat säännöt. (Perälä ym. 2008, 119.)

Hallituksen jäsenen tulisi uudelleen valinnan edellä esittää itselleen kysymyksiä. Olenko mielestäni tehnyt urheiluseuran eteen minulta odotetun panoksen? Äänestäisinkö rivijäsenenä itseäni uudelleen vastuulliseen tehtävään? Onko motiivini edistää aidosti seuran etua vai haluanko vain merkinnän ansioluettelooni edistämään työuraani tai päästäkseni eteenpäin järjestökentällä? Ellei panosta ole eikä kiinnostus ole aitoa on syytä jättää tehtävänsä motivoituneemmalle henkilölle. (Loimu 2000, Perälän ym. 2008 mukaan.)

Etsittäessä sopivia ja päteviä henkilöitä hallitukseen joudutaan toisinaan resurssipulaan. Tarjolle voi tulla henkilöitä, joilla on tarvittavaa osaamista mutta henkilö voi jo toimia jonkin muun yhdistyksen hallituksessa. Urheiluseurat kilpailevat samoista resursseista paikkakunnalla mm. toiminta-avustus ja kenttä- ja salivuorot tai muu sidosryhmiltä saatu tuki. Tästä voi syntyä eturistiriitatilanteita useassa seurassa toimivalle henkilölle. Tällaisen hallituksen jäsenen on jäävättävä itsensä tarpeen mukaan tai henkilö on jäävättävä. Henkilön hallitustyöskentely voi muodostua vajavaiseksi. (Perälä ym. 2008, 127–128.)

Hallituksen puheenjohtajalla on oikeus tietyissä rajoissa tehdä seuran puolesta sitoumuksia ja esittää kannanottoja. Puheenjohtajan asema ja tehtävät voidaan määrittää säännöissä. Säännöissäkään ei puheenjohtajalle voida antaa oikeutta tehdä yksin päätöstä hallitustason ratkaisun vaativasta asiasta. Yhdistyksen säännöissä voidaan antaa puheenjohtajalle tehtäväksi yhdistyksen toiminnan johtaminen ja ohjaaminen sekä päätösten täytäntöönpanon valvominen tai muu erityistehtävä. Puheenjohtaja ei ole kuitenkaan yhdistyksen toimielin eikä asemaan itsessään liity toimivaltaa. KKO:n ratkaisussa 2001:111 hallituksen puheenjohtaja tuomittiin korvaamaan judoseuralle aiheutunut vahinko. Seuran hallitus oli myöntänyt sijoittamistarkoituksessa yksityishenkilölle lainan. Laina muodosti merkittävän osan yhdistyksen varoista ja jäi yhdistyksen vahingoksi. Seuran hallitus oli

ylittänyt toimivaltansa, koska seuran varoihin nähden sijoitus oli poikkeuksellisen suuri ja riskialtis. (Halila & Tarasti 2011, 502, 513.)

4.1.3 Jaosto oman lajinsa toimijana

Lajijaosto on oman urheilulajinsa hallitus. Useissa urheiluseuroissa lajijaosto pyörittää toimintaansa ja päättää lajinsa osalta asioista itsenäisesti. Itsenäisyyteen sisältyy jaoston toimintasuunnitelman ja talousarvion laadinta sekä varojen käyttö. Lajijaostojen toimivaltaan kuuluu kilpailujen järjestämisoikeuksien haku ja kilpailujen järjestäminen. Jaosto edustaa seuraa lajiliittoon ja yhteistyökumppaneihinsa ja solmii lajiaan koskevat yhteisö-sopimukset. Sopimukset eivät saa olla ristiriidassa seuran sopimusten kanssa. Jaosto päättää mitkä joukkueet perustetaan ja milloin joukkue lakkautetaan. Oman lajin harjoitusvuorojen haku ja seuralle myönnettyjen harjoitusvuorojen jako voivat olla jaoston päätettävissä. Jaostolla voi olla omat toimintaperiaatteensa seurasiirroista tai -lainoista muihin seuroihin tai seuran sisällä joukkueiden välillä. Jaostolla voi olla omat palkitsemisperiaatteensa tai tapansa tukea urheilijoita. (Rauste 2017, 114.)

Lajijaoston tai joukkueen itsenäinen päätösvalta ja kelpoisuus tehdä sitovia oikeustoimia pohjautuu sallimisperusteiseen valtuutukseen. Urheiluseuran hallituksen katsotaan sallineen alempien yksiköiden itsenäisen oikeustoimien teon puuttumatta siihen. Lajijaoston puheenjohtajan ja joukkueenjohtajan kelpoisuus voi perustua myös asemavaltuutukseen, jossa henkilö tehtävänimikkeensä mukaan antaa vastapuolelle oletuksen asemastaan ja valtuutuksestaan. (Halila & Tarasti 2011, 538–539.) Lajijaostojen asema ja toimivalta ovat käytännön toiminnan myötä kehittyneet omiin muotoihinsa eri seuroissa. Yleispätevää tulkintaa jaoston asemasta ei voida esittää, ellei seuran sisäisessä toimintasäännössä tätä ole määritelty. (Rauste 2017, 113.)

Ongelmia syntyy tilanteissa, joissa seuran puolesta toimiva on ylittänyt toimivaltansa. Henkilöllä tai toimielimellä ei seuran sääntöjen mukaan olisikaan oikeutta tehdä sopimusta mutta sopimuskumppani on tästä tietämätön. Sopimus sitoo tässä tapauksessa urheiluseuraa eikä toimivallan ylitys tee sopimuksesta pätemätöntä. Sopimuksen tehnyt henkilö voi joutua korvaamaan seuralle sopimuksesta aiheutuneen vahingon. (Rauste 2017, 102.)

4.1.4 Joukkue toimintayksikkönä

KKO ja UOL ovat ratkaisuisaan tunnustaneet, että huomattava osa urheiluseuran urheilutoimintaan liittyvistä päätöksissä tehdään nykyisin yksittäisten joukkueiden tasolla. Yksittäisellä joukkueella voi urheiluseurassa olla vakiintunut asema ja aseman myötä päätösvalta itseään koskevista asioista. Joukkueitasolla tehdyt oikeustoimet sitovat seuraa ja ovat päteviä ilman seuran erillistä päätöstä tai valtuutusta. (Rauste 2017, 115.)

Vanhempainkokousta voidaan pitää lasten ja nuorten joukkueissa ylimpänä päätöksenteoelimenä. Joukkueen toiminnan rahoittavat käytännössä vanhemmat, joten päätösvallan voidaan katsoa kuuluvan heille. Päätösvallalle asettaa rajat seuran ylemmän tason tekemät päätökset, koska seuran jäsenillä on lojaaliteettivelvollisuus seuraa ja lajijaostoa kohtaan. Vanhempainkokousten päätösvalta rajoittuu seuran ja jaoston asettamiin puitteisiin. Vanhempainkokous ei voi kumota seuran tai jaoston tekemää päätöstä siitä, että onko kyseessä kilpa- tai harrastetason joukkue tai mihin kilpailutoimintaan joukkue osallistuu. Kokouksen koollekutsujana toimii joukkueenjohtaja, joka toimii kokouksen puheenjohtajana. Kokoukseen jäseninä kuuluvat kaikki lasten vanhemmat ja mielipiteiden poikeksessa päätökseksi tulee enemmistön mielipide. (Rauste 2017, 116.)

Joukkueen toimintasuunnitelmasta ja talousarviosta päättää vanhempainkokous niissä puitteissa kuin ylemmät tasot ovat asettaneet. Päätäminen joukkueen säännöistä ja periaatteista kuuluu vanhempainkokoukselle samoin rajauksin. Joukkueen toimintamaksujen suuruus on vanhempainkokouksen päätösvaltaan kuuluva, ellei seura tai jaosto ole maksua päättänyt. Erilaiset varainhankintamuodot joukkueen toiminnan rahoittamiseksi ja talousarvion osana ovat vanhempainkokouksen päätösvaltaan kuuluvia. Vanhempainkokous valitsee keskuudestaan rahastonhoitajan sekä päättää joukkueen sisäisen palkitsemisen muodoista. Valitsemansa rahastonhoitajan tai joukkueenjohtajan vanhempainkokous voi myös erottaa, jos tämä on menettänyt luottamuksensa. Valmentajan ja ohjaajan valinta sen sijaan kuuluu jaoston tai seuran päätösvaltaan. (Rauste 2017, 117.)

Joukkueen säännöt ovat vanhempainkokouksen tärkeimpiä tehtäviä. Säännöt eivät voi olla ristiriidassa seuran ja jaoston toimintaperiaatteiden kanssa. Säännöt eivät myöskään

voi rajoittaa valmentajan tai ohjaajan toimintavapautta tai lapsen ja nuoren henkilökoh-
taista toimintavapautta. Niiltä osin kuin säännöt eivät ole ylemmän tason sääntöjen tai
päätösten osalta ristiriidassa säännöt sitovat myös seuraa. (Rauste 2017, 120–121.)

Urheiluseurassa hyvin toimivalla joukkueella on nimetty joukkueenjohtaja tai yhteyshen-
kilö, joka vastaa toiminnasta kiinnostuneiden tai heidän vanhempiansa yhteydenottoihin.
Lasten ja nuorten joukkueissa joukkueenjohtaja on yleensä vanhempainkokouksen kes-
kuudestaan valitsema henkilö. Joukkueenjohtaja vastaa joukkueen päätösten käytännön
toteuttamisesta. Joukkueella voi olla useitakin joukkueenjohtajia, joiden kesken hallin-
nolliset asiat on jaettu. Joukkueenjohtajiin tehtäviin kuuluu yleensä seuraa vaihtavien seu-
rasiirtojen hyväksyminen. Joukkueenjohtaja vastaa sarjoihin ilmoittautumista, kilpailu-
ja turnausmatkojen järjestämisestä, majoitukseen ja ruokailuun liittyvistä sopimuksista
seuran nimissä. Joukkueenjohtajan toimivaltansa puitteissa tekemät sopimukset sitovat
seuraa, jos seura on tietoinen vallitsevasta käytännöstä eikä puutu siihen. Toimivallalle
asettaa rajansa päämiehen eli vanhempainkokouksen tekemät päätökset, toimintasuunni-
telma ja talousarvio. (Rauste 2017, 27, 125–127.)

4.1.5 Seuran jäsenyys vai asiakkuus

Seuran jäseneksi liittymiseen tarvitaan henkilön tietoinen päätös tai alaikäiseltä vanhem-
pien tekemä päätös (Rauste 2017, 71). Yhdistyksillä on Suomessa vallitsevan yhdistys-
autonomian perusteella oikeus valita jäsenensä itse. Jäsenyys ei voi syntyä vastoin yhdis-
tyksen tahtoa eli jäseneksi hyväksyntää. (Halila & Norros 2017, 76.) Ylöjärven Ryhdin
sääntöjen mukaan jäseneksi hyväksymisestä päättää seuran johtokunta. Seuran nuoris-
jäseneksi voi hakea alle 15 vuotias yksityinen henkilö ja jäseneksi 15 vuotta täyttänyt
yksityinen henkilö. (Ylöjärven Ryhti 2017.)

Perustuslain syrjäntäkielto rajoittaa urheiluseuran sopimusvapautta liikuntapalveluiden
tarjoajana ja järjestäjänä. Urheiluseura ei saa jättää tarjoamatta palveluitaan minkään PL
6 § 2 momentissa mainitun seikan perusteella. Urheiluseura voi olla ainoa lasten ja nuor-
ten urheilutoimintaa tietyssä lajissa paikkakunnallaan järjestävä toimija. Tämän vuoksi
seuralla voi olla kilpailulaissa (12.8.2011/948) kuvattu määräävä markkina-asema. Ra-
joitukset huomioon ottaen seuran ei tarvitse ottaa mukaan toimintaansa kaikkia siitä kiin-
nostuneita. Kieltäytymistä seuran ei tarvitse mitenkään perustella. (Rauste 2017, 20.)

Urheiluseuran jäseneksi voi täysi-ikäisen lisäksi hakea myös alaikäinen henkilö, jos hän kykenee arvioimaan jäsenyyden kestävyuden ja velvoitteet (Halila & Norros 2017, 76). Positiivisen liittymisvapauden vuoksi näin myös alaikäinen voi päättää hakeutumisestaan seuran jäseneksi. Esteiksi voivat nousta korkeat toimintamaksut, joista alaikäinen ei itse suoriudu tai yhdistykseen liittyminen voi olla vastoin vanhempien periaatteita. Negatiivisen liittymisvapauden vuoksi vanhemmat eivät vastaavasti voi pakottaa alaikäistä olemaan urheiluseuran jäsenenä vastoin tämän tahtoa. (Halila & Tarasti 2011, 157.)

Urheileminen urheilijalisenssin vaativassa lajin kilpailutoiminnassa edellyttää usein urheilijalta seuran jäsenyyttä. Urheiluseurat edellyttävät usein, että toimintaan osallistuvat ovat seuran jäseniä. Tämä ei loukkaa negatiivista yhdistymisvapautta, jos seura tukee joukkueiden toimintaa esim. suoraan rahallisesti, palkatun valmentajan työpanoksella tai järjestämällä taloushallinnon. Yksilöt, jotka eivät halua liittyä jäseniksi voivat ostaa liikuntapalveluita seuroilta, jotka eivät edellytä jäseneksi liittymistä. Jäseneksi liittymisen edellytystä voi rajoittaa tilanne, jossa urheiluseura on paikkakuntansa ainoa palveluntarjoaja. Tässä tapauksessa jäsenyyteen pakottaminen liikuntapalvelun tarjoamisen ehtona voisi olla määräävän markkina-aseman väärinkäyttö. (Rauste 2017, 70.)

Lapset ja nuoret urheilijat voidaan jäsenyyden sijasta katsoa asiakkaiksi, joiden vanhemmat maksavat toimintamaksua harrastuksesta. Lapsen ja nuoren jäsenyys urheiluseurassa voi syntyä seuran toimintaan osallistumalla. (Halila 2006, 319.) Lapsen vanhemmat voivat ilmoittaa lapsensa harrastusryhmään, jolloin kysymys ei vielä ole jäsenyydestä. Käytännössä on vaikea erottaa, että onko kyse asiakas- vai jäsensuhteesta. Harrastus- tai liikuntaryhmän toiminnasta peritään kausimaksu mutta seuran jäseneksi liittymisestä ei tiedoteta. Seura ei välttämättä peri lainkaan jäsenmaksuja, joten jäseneksi liittymisen ajankohta voi jäädä epäselväksi. (Halila & Norros 2011, 76.)

Urheiluseura voidaan katsoa kuluttajansuojalaissa (20.1.1978/38) tarkoitetuksi elinkeinonharjoittajaksi liikuntapalveluita tarjotessaan. Esimerkiksi tällainen tilanne voi syntyä, jos seura kerää lasten ja nuorten toiminnalla varoja edustusjoukkueelleen. Tässä tilanteessa lasten ja nuorten toiminta ei perustu omakustannusperiaatteelle. Kuluttajavalituslautakunta on päätöksessään 2971/39/05 katsonut yhdistyksen järjestämän tapahtuman kuuluvan kuluttajansuojalain piiriin. Tapauksessa Helsinki City Marathonin järjestämää yhdistystä suositeltiin palauttamaan juoksijalle palvelun virheen vuoksi osa osallistumis-

maksusta. Tapahtumassa oli usealta juoma-asemalta puuttunut luvattu urheilujuoma. Liikuntapalveluita urheiluseuroilta ostavat lapset ja nuoret ovat periaatteessa samassa asemassa kuin määräaikaisen palvelun ostanut juoksija. (Rauste 2017, 24–25.)

4.2 Taloudelliset suhteet

4.2.1 Perinteinen käsitys seuran omaisuudesta

Seuratoiminnan perinteisen ajattelutavan mukaan urheiluseuran tileillä olevat varat sekä muu seuran nimissä hankittu omaisuus ovat aina seuran omaisuutta. Seuran alemmat toimintayksiköt eivät ole rekisteröityjä yhdistyksiä ja oikeushenkilöitä. Rekisteröimättömillä toimintayksiköillä ei voi olla nimissään omaisuutta, vaikka ne hallinnoivatkin omia varojaan. (Rauste 2017, 137.)

Joukkueet ja jaostot eivät rekisteröimättöminä yhdistyksinä voi avata pankkitilejä pelkäämään omilla päätöksillään seuran nimiin. Tilien avaus ja käyttöoikeuksien myöntäminen vaativat aina rekisteröidyn yhdistyksen eli seuran hallituksen päätöksen. Tilejä käyttävät käytännössä seuran alaisuudessa itsenäisesti toimintaansa pyörittävien jaostojen ja joukkueiden toimihenkilöt. Tästä huolimatta pankkitileillä olevat varat ovat seuran nimissä, joten varojen on katsottu kuuluvan seuralle eikä tilejä käyttäville toimintayksiköille. (Rauste 2017, 137.)

4.2.2 Toimintayksiköiden oikeus omiin varoihinsa

KKO:n ratkaisu 2015:34 kumosi perinteisen ajattelutavan, että varallisuus kuuluisi aina seuralle, jonka nimiin se on hankittu (Rauste 2017, 137–138). Tapauksessa oli kyse siitä, että enemmistö alkuperäisen seuran itsenäisesti toimineista joukkueista siirtyi kokonaisuudessaan uuteen tarkoitusta varten perustettuun seuraan. Siirtyneiden joukkueiden osuus oli 13 seuran 16 joukkueesta. Yhdestä joukkueesta siirtyi uuteen seuraan vain osa pelaajista. Uusi seura vaati vanhalta seuralta siirtyneiden joukkueiden pankkitileillä olleita rahavaroja, joita oli yhteensä noin 10 000 euroa. KKO katsoi, että vaikka joukkueet eivät olleet oikeuskelpoisia oikeushenkilöitä, oli niillä vallinnassaan omiin tarpeisiin hankittua tarkoitus- eli erillisvarallisuutta. Varat olivat kertyneet joukkueiden pelaajilta ja vanhemmilta kerätyistä maksuista sekä talkoo- yms. työllä hankituista tuloista. Varojen tarkoitus oli kattaa joukkueiden omasta toiminnasta aiheutuneet kulut ja siten tarkoitettu

kunkin joukkueen omiin tarpeisiin. KKO:n ratkaisun mukaan kokonaisuudessaan siirtyneillä joukkueilla oli oikeus saada varansa mukaansa. Osin siirtyneen joukkueen osalta varat jäivät vanhaan seuraan. Ratkaisussa oli oleellista myös se, ettei seuralla tai jaostolla ollut sääntöä tai päätöstä, miten kanteessa tarkoitettujen varojen hankinta, käyttö ja valinta järjestetään.

KKO:n ratkaisun mukaan seuran alaisuudessa itsenäisesti toimivien jaostojen, joukkueiden ja ryhmien tileillä olevat varat kuuluvat näille itselleen. Edellytyksenä on toimintayksikön itsenäisen toiminnan olevan vakiintunut käytäntö seurassa. Rahavarojen on lisäksi oltava tarkoitettu toimintayksikön omaan toimintaan. Varat ovat tällöin toimintayksikön tarkoitus- eli erillisvarallisuutta, jonka käyttöön seuralla ei ole päätösvaltaa. Käytännössä jaostot ja joukkueet ovat toimineet jo pitkään itsenäisesti ja omavaraisesti seurojensa alaisuudessa. Jaostot ja joukkueet voivat KKO:n ratkaisun perusteella itse päättää myös varojensa käyttämisestä. (Rauste 2017, 139.)

Joukkueen lopettaessa toimintansa voi joukkue käyttää varansa loppuun ennen toimintansa täydellistä loppumista. Hyvä tapa on järjestää kaikille joukkueen jäsenille yhteinen päätöstilaisuus, jossa rahavarat yhteisesti käytetään loppuun. Joukkueen tai jaoston toiminnan loputtua kokonaan erillisvarallisuus jää urheiluseuralle, joka voi päättää mihin toimintaansa se joukkueen jäämistön kohdistaa. (Rauste 2017, 143.)

KKO:n ratkaisusta 2015:34 seurasi myös se, että vuosikymmeniä jatkunut käytäntö urheiluseuroissa päättyi. Edustusjoukkueiden maksukyvyntäessä oli asia ratkaistu ottamalla varoja juniorijoukkueiden tileiltä. Edustusjoukkueen toteutuneet menot olivat ylittäneet tulot ja usein syynä olivat tuloihin nähden ylisuuret pelaajapalkkiot. Tästä syystä useassa seurassa oli tehty päätös eriyttää lasten ja nuoren harrastustoiminta omaksi seurakseen. Ratkaisuilla saatiin rahavarat turvaan emoseuroilta, koska emoseuralla ei ollut oikeutta erillisen oikeushenkilön varoihin. (Rauste 2017, 140.) Joissakin tapauksissa on päätetty eriyttää edustusjoukkue emoseurasta taloudellisista syistä, jotta seura ja juniorit eivät joutuisi vastaamaan edustusjoukkueen tappioista (Länsi-Uusimaa 2016). Edustusjoukkueen ja junioritoiminnan eriyttäminen on toisinaan tehty harkittuna toiminnan kehityssakeena molempien osapuolten edut huomioiden (Kotkan Titaanit 2015).

4.2.3 Seuran vastuu jaoston ja joukkueen veloista

Seuran alaisuudessa toimivassa lajijaostossa tai joukkueessa voi joskus tulla tilanne, että toteutuneet menot ylittävät kerätyt varat ja budjetoidut tulot. Lajijaostoissa asia on voitu ratkaista hakemalla pankkilainaa tai muuta ulkopuolista rahoitusta kauden loppuun viemiseksi ja velvoitteiden hoitamiseksi. Joukkueen osalta pankkilaina ei ole realistinen vaihtoehto. Yksityishenkilöt kuten jaoston puheenjohtaja, joukkueenjohtaja tai lasten ja nuorten vanhemmat lainaavat joskus jaostolle tai joukkueelle rahaa. Käytännössä tämä tapahtuu usein niin, että yksityishenkilöt maksavat jaoston tai joukkueen kuluja periäkseen ne myöhemmin takaisin. Syynä tähän on se, ettei toimintayksiköllä ole tuolloin varaa suorittaa maksua suoraan. Ensisijaisesti lajijaoston ja joukkueen velka tulee maksaa sen omasta erillisvarallisuudesta takaisin. Ratkaisu velkojen kuittaamiseksi on yleensä jäsenistöltä kerätty ylimääräinen toimintamaksu. KKO on kuitenkin ratkaisullaan 1996:87 ja 1999:85 linjannut, että urheiluseura voi joutua maksamaan lajijaoston tai joukkueen velan. Vastuu voi syntyä sen perusteella, että seura on tietoisesti passiivisella toiminnallaan hyväksynyt lajijaoston lainanoton tai budjetin ylittymisen. (Rauste 2017, 148.)

Ratkaisussa KKO 1996:87 urheiluseuran koripallojaoston puheenjohtaja oli omista varoistaan suorittanut 12 940 markkaa jaoston sopimia pelaajapalkkioita, koska jaostolla ei ollut varoja. Jaoston puheenjohtaja vaati seuraa korvaamaan hänen seuran puolesta maksumat palkkiot. Seuran toimintaperiaatteen mukaan velaksi ei saanut toimia. Käytännössä toimintaperiaatteesta oli joustettu ja mm. puheenjohtajan maksamia tuomaripalkkioita ja matkakuluja oli korvattu hänelle myöhemmin. Seura veloitettiin korvaamaan jaoston puheenjohtajalle tämän omista varoista suorittamat pelaajapalkkiot.

KKO:n ratkaisussa KKO 1999:85 oli kyse siitä, että seuran käsipallojaostolle oli otettu lainaa jaoston toimihenkilöiden nimissä. Käytäntö oli jatkunut seurassa vuosikymmeniä. Lainat oli käytetty käsipallojaoston toimintaan ja niiden maksuveloitteet hoidettu seuran varoista. Kirjanpidossa lainat oli merkitty käsipallojaoston velaksi mutta tilinpäätöksissä koko seuran velaksi. Lajijaoston toimihenkilö oli joutunut suorittamaan lajijaostolle otetun lainan summaltaan 227 000 markkaa omista varoistaan, koska seura ei ollut maksanut lainaa takaisin. Toimihenkilö vaati oikeudessa seuraa korvaamaan lainan määrän hänelle. KKO katsoi seuran olevan vastuussa velasta, koska oli tietoinen lainoista mutta ei ollut puuttanut käytäntöön. Urheiluseuralla katsottiin olevan vastuu velasta, vaikka lainapäätös oli tehty jaostossa ja laina oli otettu yksityishenkilön nimissä.

Seuran puolesta maksusuorituksen tehnyt ei välttämättä saa seuralta takaisin maksa-
maansa rahamäärää. Maksun suorittanut ajattelee toimivansa toimintayksikön varojen
loppuessa välikädessä ja saavansa rahansa myöhemmin takaisin. Suoritettu maksu voi
sisältyä joukkueen tai jaoston talousarviossa mainittuun menoerään, joka ei eroa lopulli-
sesta tilinpäätöksestäkään. Yksityisen henkilön toimivalta ja kelpoisuus toimia joukkueen
tai jaoston puolesta vaikuttaa oikeuteen saada omat rahat seuralta takaisin. (Halila & Ta-
rasti 2011, 730–731.)

Lajijaosto ei saa velkaantua urheilumenestyksen tavoittelun vuoksi tai perustella sillä, että
varat on käytetty seuran toimintaan. Seura ei saa jaoston velkaantumisesta mitään hyötyä,
vaikka kilpailumenestys seuralle näkyvyyttä toisikin. Seuran puolesta maksettu lasku si-
nänsä hyödyttää, koska maksu ei mene perintään. Käytännössä jaoston ja joukkueen ni-
missä otettua maksamatonta laskua peritään seuralta. Seuran hallituksen tulee säilyttää
päättösvaltansa jaostojen velkaantumisessa. Jaoston hallitsematon velkaantuminen voi
horjuttaa seuran taloutta tai vaarantaa koko seuran toiminnan jatkumisen. Henkilö, joka
on toiminut seuran päätösten vastaisesti ilman valtuuksia ja kelpoisuutta jaoston tai jouk-
kueen puolesta mutta seuran nimissä, vastaa itse tekemistään velvoitteista. (Halila 2006,
342.)

Urheiluseuran hallituksen kannalta oikeustila on ongelmallinen ja riskialtis. Seuralla ei
KKO:n ratkaisun 2015:34 perusteella ole ehdotonta oikeutta itsenäisen toimintayksikön
varoihin. Urheiluseura voi kuitenkin joutua vastuuseen lajijaoston tai joukkueen velkaan-
tumisesta. Seuran hallituksen on vältettävä joutuminen vastuuseen toimintayksiköiden ot-
tamista lainoista ja tekemistä sitoumuksista. Seuran hallinto- tai toimintasäännöllä seura
voi selkeästi määritellä seuran yksiköiden toimivallan rajat. Säännön asettaminen ei it-
sessään vapauta seuraa toimintayksiköiden ottamista vastuista ja tekemistä sitoumuksista.
Seuran hallituksen tehtävänä on aktiivisesti valvoa, että lajijaostoissa ja joukkueissa käy-
tännössä noudatetaan sääntöä. (Rauste 2017, 150.)

4.2.4 Yksittäisen henkilön oikeus toimintayksikön varoihin

Toimintayksiköille kertyy varoja käytännössä ensisijaisesti jäsenten maksamista kausi- ja
toimintamaksuista ja mahdollisesti jäsenten tekemästä talkootyöstä. Maksajina tai talkoo-
työn suorittajina ovat jäsenet itse tai alaikäisten kohdalla näiden vanhemmat. Varoja voi

kertyä myös yhteiseksi hyväksi hankituista mainos- ja sponsorituloista sekä ottelu- ja turnauskahviosta. Kauden päättyessä tai kesken kauden toiminnasta pois jäävä henkilö saattaa ajatella, että hänellä on osuus yhteisistä varoista ja osuus pitäisi suorittaa hänelle. Joukkueella voi olla kauden päättyessä varoja, jotka siirtyvät seuraavan kauden joukkueeseen käytettäväksi. (Rauste 2017, 142.)

KKO:n ennakkoratkaisun 2015:34 mukaan joukkueen tilillä olevat varat ovat kuitenkin joukkueelle kuuluvaa tarkoituserävarallisuutta. Varat ovat kerätty joukkueen toiminnan rahoittamiseen ja ovat joukkueeseen kuuluvien yhteistä varallisuutta ja näiden hallussa. Varat tulee käyttää joukkueen toimintaan. Urheiluseuralla ei ole velvoitetta eikä lain mukaan oikeuttakaan maksaa ylisuoritettuja kausi- ja toimintamaksuja takaisin. Poikkeustapauksessa joukkueen toiminta on voinut jäädä luvattua vähäisemmäksi, jolloin palautus voidaan tehdä sopimusrikkomuksen perusteella. (Rauste 2017, 142–143.)

4.2.5 Kirjanpito ja tilintekovelvollisuus

Urheiluseuran kirjanpidon ja tilintarkastuksen järjestäminen ovat hallituksen tehtäviä. Kirjanpito kertoo urheiluseuran toiminnasta euroissa mitattuna. Hallitus vastaa urheiluseuran taloudenhoidosta päättäjille eli seuran jäsenille. Taloudenhoidon on oltava vastuullista, koska hallitus ei hoida omia asioitaan vaan hallituksen jäsenet toimivat urheiluseuran luottamustehtävässä. Hallituksen vastuuvapauden myöntämisen perusteena on hyväksytty tilintarkastus, jonka pohjana kirjanpito toimii. Urheiluseuran kirjanpito on myös seuran verotuksen perusta, jos seura on verovelvollinen joistakin tuloistaan. (Halila & Tarasti 2011, 546–547.) Esimerkki urheiluseuran verotettavasta elinkeinotulosta on kiinteät mainokset eli jatkuvasti paikallaan olevat kenttä- ja salimainokset. Mainokset eivät ole näkyvillä vain urheilutapahtumissa, joten ne kilpailevat muiden elinkeinonharjoittajien kanssa samoilla markkinoilla.

Aikoinaan urheiluseurojen tilintarkastuksesta vastasivat usein jäsenkokouksen valitsemat maallikkotilintarkastajat. Tilintarkastajan ja tilintarkastuksen nimikkeet suojattiin sittemmin ammattilaisten käyttöön. Maallikkotarkastajan nykyinen nimike on toiminnantarkastaja. (Halila & Tarasti 2011, 546.) Tilintarkastusvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (1141/2015). Tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, elleivät tilintarkastuksen

edellyttävät vaatimukset täyty. Yhdistyslaissa säädetään, että ellei yhdistyksellä ole tilintarkastajaa, tulee yhdistykselle valita vähintään yksi toiminnantarkastaja ja tälle varatoiminnantarkastaja.

Rekisteröimättömillä yhdistyksillä ei kirjanpitolain mukaan ole erillistä kirjanpitovelvollisuutta. Urheiluseuran kaikkien rekisteröimättömien toimintayksiköiden rahaliikenne on osa koko seuran kirjanpitoa ja sisällytetään seuran tilinpäätökseen (Rauste 2017, 144–145). Seuran tilinpäätöksen seuran säännöissä määritellyltä tilikaudelta vahvistaa yhdistyslain mukaan seuran vuosikokous.

Seuran tilinpäätös ei kerro sitä, että onko yksittäisen joukkueen varoja käytetty asianmukaisesti. Urheiluseuran tilin- tai toiminnantarkastaja tekee käytännössä vain pistokokeita ja satunnaisia tarkastuksia eri toimintayksiköiden rahaliikenteeseen. Yksittäisen joukkueen tai jaoston taloudenpito tulisi kuitenkin selvittää sen jäsenille tai näiden täysi-ikäisille edustajille. Joukkueen tai jaoston rahastonhoitaja voi laatia vapaamuotoisen laskelman jaostonsa tai joukkueensa rahaliikenteestä. Yhteenvedosta ilmenevät saadut tulot ja toteutuneet menot. Varojen osalta esitetään pelkistettynä taseena tili- tai toimintakauden päätöshetken saldo sekä saatavat ja velat. Joukkueella voi olla toimintamaksuja saamatta tai suorittamattomia laskuja ja velvoitteita. Joukkueen sisäisenä tilintarkastajana toimii jäsenistön keskuudestaan valitsema toinen henkilö kuin rahastonhoitaja. Tarkastaja vahvistaa tiedottamalla muulle ryhmälle, että onko rahastonhoitaja hoitanut varoja, kuten on yhteisesti sovittu kauden alkaessa. (Rauste 2017, 145–147.)

5 HYVÄ HALLINTO

5.1 Urheiluseura toimintaympäristönä

Kehitettäessä urheiluseuran hyvää hallintoa tulee huomioida sen olevan yleensä voittoa tavoittelematon yleishyödyllinen yhdistys. Urheiluseuralla on tämän vuoksi erityispiirteitä, joihin ei voida suoraan soveltaa yritysmaailmassa hyväksi havaittuja keinoja. Urheiluseuran perustamisen ja toiminnan takana on aatteellisuus. Urheiluseurojen henkilö- ja talousresurssit voivat olla hyvinkin pieniä. Toiminnan tarkoituksen toteutumista voi olla käytännössä vaikeaa mitata tai arvioida. Taloudellinen tulos kertoo enemmän, koska euro on toimiva mittari. Urheiluseuran käytännön toiminta perustuu vapaaehtoistyöhön, jota tehdään oman toimen ohella. Palkattuja toimihenkilöitä ei urheiluseurassa ole välttämättä lainkaan ja vapaaehtoisten osaamistaso on vaihteleva. (Perälä ym. 2008, 23–24.)

Hyvän hallintotavan kehittäminen urheiluseuralle edellyttää toimintaympäristön erityispiirteiden tuntemusta. Suomi on yhdistystoiminnan luvattu maa ja erilaisia yhdistyksiä on paljon. Tarkoitukseltaan erilaisilla ja erisuuruisilla yhdistyksillä eivät hallinnon ja johtamisen tarpeet ole yhtenäisiä. Kaikilla yhdistyksillä on kuitenkin hallitus, jolle jäsenistö on antanut tehtäväksi huolehtia yhdistyksen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. (Perälä ym. 2008, 9.) Seuran hallituksen tehtävänä on huolehtia, että seuralla on riittävät taloudelliset resurssit, joita toiminnassa tarvitaan. Urheiluseuran perimmäisenä tarkoituksena ei ole tuloksen tavoittelu mutta hallituksen on ajateltava toimintaa pitkällä aikavälillä. Tulevaisuuden haasteisiin on varauduttava. Tätä ajatusta on korostettava seuran itsenäisesti toimiville lajijaostoille ja joukkueille. (Perälä ym. 2008, 32.)

Yhdistysten jäsenyys ja johtaminen ovat eriytyneet käytännössä toisistaan. Vastaavasti osakeyhtiössä on tapahtunut omistajuuden ja johtamisen eriytymistä. Hyvän hallinnon periaatteita on tämän kehityksen seurauksena määritelty. Avoimuus, rehellisyys ja tilivelvollisuus ovat hyvän hallinnon peruseriaatteet. Avoimuus synnyttää luottamusta yhdistyksen ja sen sidosryhmien välille. Luottamus myös säilyy, kun toiminta on läpinäkyvää ja avointa. Jäsenistö saa sille kuuluvaa tietoa yhdistyksen taloudellisesta tilanteesta. Rehellisyyttä tarvitaan, jotta tieto on totuusperusteista ja antaa oikean kuvan yhdistyksen taloudellisesta asemasta ja toiminnan tuloksesta. Rehellisyys perustuu raporttien antajien rehellisyyteen. Yhdistyksen hallitus on tilivelvollinen jäsenistölle. (Perälä ym. 2008, 21–22.)

Jäsenten tahdon tulisi toteutua urheiluseuran hallinnossa ja käytännön toiminnassa. Jäsenillä on oikeus odottaa, että urheiluseura toimii, kuten sen säännöissä on määritetty. Yhdistyksen aatteellisen tarkoituksen tulee toteutua. Urheiluseuran hallitukseen sekä muihin tehtäviin hakeutuu ja valikoituu henkilöitä, jotka haluavat tehdä vapaaehtoistyötä yhteiseksi ja urheilun hyväksi. Tästä huolimatta määräysvalta kuuluu jäsenistölle, jonka tulisi valtaansa käyttää ja ohjata sekä valvoa seuran toimintaa. Jäsenistön vastuulla on valita seuralle sellainen hallitus, jonka tehtäväksi voidaan uskoa seuran säännöissä määrätyn tarkoituksen toteutumisen. (Perälä ym. 2008, 25–26.) Kokemukseen perustuen aiemmin mainittu jäsenyyden ja johtamisen eriytyminen on tapahtunut tosiasia. Jäsenistö ei käytä päätösvaltaansa Ylöjärven Ryhdissäkään siinä määrin kuin entisinä aikoina.

Jäsenistön olisi ilmaistava tahtonsa käyttämällä päätösvaltaansa jäsenkokouksissa. Jäsenten tahto ilmenee toimintasuunnitelmassa ja talousarviossa, jonka jäsenkokous hyväksyy. Käytännössä jäsenten ääni kuullaan vain kerran kaksi vuodessa jäsenkokouksissa. Tämä ei ole riittävää aina. Hallituksen tehtävänä on selvittää jäsenistön tahto ja toiveet olemalla tässä selvityksessä aktiivinen osapuoli. Jäsenet huomioiva johtaminen muokkaa seuran organisaation ja toiminnan, että jäsenten ääni kuuluu ja seuran tarkoitus toteutuu. Avoimuus ja rehellisyys korostuvat tässäkin ja niiden toteuttamiseen tarvitaan viestintää. Yhdistyksen Internet-sivuilla voidaan julkaista mm. toimintasuunnitelma, talousarvio, toimintakertomus ja tilinpäätös, jos avoimuuden astetta halutaan nostaa. Tiedot voidaan julkaista vain jäsenistölle näkyvillä jäsensivuilla. Hallituksen jäsenten yhteystietojen ja seuran sääntöjen tulee löytyä sivustolta. Seuratoimintaan vaikuttavista lainsäädännön muutoksista on hyvä tiedottaa jäsenistöä. Avoin ja ajantasainen viestintä lisää vuorovaikutusta hallituksen ja jäsenistön välillä. Jäsenten antama palaute antaa hallitukselle tietoa jäsenistön ajatuksista jäsenkokousten välillä. (Perälä ym. 2008, 31–32.)

Keskeisimpänä ja sivuuttamattomana periaatteena on, että seuran säännöissä määrättyä tarkoituksiperää kunnioitetaan kaikessa seuran toiminnassa. Seuran sääntöjen mukainen tarkoitus tulee ilmetä strategiassa, visiossa, missiossa, valmennuslinjauksessa ja toimintalinjauksessa. Tarkoituksen on tultava ilmi myös kaikissa em. vastaavissa dokumenteissa ja ohjeissa, joita seurassa laaditaan. Yhdelläkään seuran lajijaostolla tai joukkueella ei ole oikeutta toimia seuran tarkoituksen vastaisesti. Seuran hallituksen tehtävänä, vastuuna ja velvollisuutena on, että tätä keskeistä periaatetta noudatetaan. (Seuraohjelma.fi 2017.)

5.2 Urheiluseuran eettiset periaatteet

Urheiluseura ei ole luonnollinen henkilö, joten voiko sillä olla etiikkaa ja moraalialia? Etiikka tarkoittaa ensisijaisesti luonnetta tai etiikkaa voi olla oppiminen luonteen hyvydestä. Moraali puolestaan tarkoittaa totutun tai hyvänä pidetyn tavan mukaista toimintaa. Toimintatavat riippuvat luonteesta ja luonteen piirteet kehittyvät tottumuksista. Moraali voidaan nähdä myös empiiriseksi havainnoitavaksi ilmiöksi. Säännöt ja käsitykset oikeasta ja hyvästä ohjaavat ihmisten toimintaa. Sääntöjä noudatetaan mutta myös arvostellaan. Normit voivat muuttua tai olla pysyviä ja niistä kiistelläänkin. (Pietarinen 2015.)

Eettiset periaatteet kuuluvat olennaisesti ja lähtökohtaisesti urheiluseuran toimintaan. Eettiset periaatteet olisi hyvä kirjata esim. seuran toimintakäsikirjaan. Pallo-Kerho 37:n Seuratoiminnan käsikirjassa eettisiksi periaatteiksi on lueteltu

- Toisen ihmisen ja elämän kunnioitus
 - Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen
 - Vastuu kasvatuksesta
 - Avoimuus, demokratia, rehellisyys, oikeudenmukaisuus ja Fair Play
 - Kaikkien tasavertainen oikeus liikuntaan ja urheiluun
 - Kestävä kehitys ja luonnon kunnioittaminen
 - Monikulttuurisuus ja suvaitsevaisuus
 - Dopingin vastaisuus
 - Päihteiden ja lääkkeiden vastuukäyttö
 - Sukupuolisen häirinnän ehkäiseminen
 - Yleisön turvallisuus ja viihtyvyys
 - Vastuullinen taloudenpito ja tuloksellisuus
- (PK-37.)

Nuorisourheilun eettisistä perusaatteista esimerkiksi (Sport.fi 2017) käyvät

- Kaikille lapsille tarjotaan mahdollisuus harrastaa kilpaurheilua
- Toimintamme tarjoaa lapsille iloa ja mielihyvää
- Kannustamme kaikkia lapsia hänen taitotasostaan riippumatta
- Seuramme toiminta on päihteetöntä ja urheilullisia elämäntapoja edistävää.
- Valmentajia rohkaistaan kuuntelemaan sekä junioreita, että näiden vanhempia.
- Kaikille valmentajille tarjotaan mahdollisuudet osallistua valmentajakoulutukseen.

Arvo on käsitteenä sitä, että päämäärää ja toimintaa itsessään pidetään arvokkaampana kuin jotakin toista toimintaa tai päämäärää. Urheiluseuralla on yhteisiä arvoja ja seuran ovat alun perin perustaneet ihmiset, jotka ovat jakaneet samat arvot. Heillä on ollut visio, että tämä seura tarvitaan heidän tavoitteessaan saavuttaa arvojensa mukainen päämäärä ja toimintatapa. Seuran tarkoitus on kirjoitettu sen sääntöihin. Myöhemmin seuraan on liittynyt henkilöitä, jotka ovat jakaneet nämä perustajien arvot ja käsityksen toiminnan tärkeydestä. Urheiluseuran arvot perustuvat sen jäsenistön arvoihin eivätkä ne voi olla ristiriidassa yhteiskunnan ja läheisten yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien arvojen kanssa. Arvot ovat pysyviä eikä niitä vaihdeta vuosittain. Hallituksen on syytä analysoida, että onko arvoilla haluttu ohjausvaikutus toimintaan. Pitäisikö arvot ilmaista selkeämmin tai puuttuuko niistä jokin tärkeäksi katsottava arvo. Voidaanko vastavuoroisesti jättää kirjaamatta jokin ja siten selkeyttää seuran arvomaailmaa. (Perälä ym. 2008, 45–47.)

Eettiset linjaukset kuvaavat moraalisia periaatteita, joihin seuran toimintalinja perustuu ja ovat seuran tahdon ilmaisu. Seuran eettisiä periaatteita tulee noudattaa kaikessa seuran toiminnassa ja niiden tulee ohjata päätöksentekoa seuran kaikilla tasoilla. (Suomen Olympiakomitea 2017.) Seuran nimen eli brändin alla voi toimia useita toimintayksiköitä itsenäisesti. Näiden kaikkien toiminta vaikuttaa seuran brändiin ja yhden toimintayksikön epäonnistuminen vaikuttaa yhteisen maineen vuoksi kaikkiin. Seurakulttuurin muodostuminen edellyttää, että hallitus seuraa arvojen toteutumista ja puuttuu niiden vastaiseen toimintaan. (Perälä ym. 2008, 44.)

Urheiluseura on aatteellinen yhdistys, joten sen perustajat ovat halunneet tehdä jotain vastuullista. Urheiluseuran olemassaolo voi jo itsessään olla todiste vastuullisuudesta. Yhteiskuntavastuu tarkoittaa, että urheiluseura yhdistyksenä hallitsee toimintansa ja sen taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset vaikutukset. Lakien noudattaminen ja kunnioittaminen ovat yhteiskuntavastuun perusedellytys mutta yhteiskuntavastuu on paljon enemmän. Seura kasvattaa toiminnallaan positiivisia vaikutuksia sidosryhmilleen ja yhteiskunnalle sekä vastaavasti pienentää negatiivisia vaikutuksia. Läpinäkyvyys liitetään yhteiskuntavastuuseen. Seuran toiminnasta, tavoitteista ja saavutetuista tuloksista kerrotaan avoimesti kaikille sidosryhmille. Varainhankinnan avoimuudella osoitetaan tulot, kulut ja varojen käyttö sekä millaisia vaikutuksia sidosryhmille on syntynyt. Nämä ovat aiemmin todetusti taloudellisia, ekologisia ja sosiaalisia positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia. (Perälä ym. 2008, 48.)

Urheiluseuran toiminnan odotetaan seuran koosta huolimatta olevan läpinäkyvää ja avointa. Pienellä seuralla riittää perusasioiden kuvaus siten, että lukija voi arvioida saavutukset ja vaikutukset. Seuroilla, jotka laativat toimintasuunnitelman ja toimintakertomuksen voi seuran yhteiskuntavastuu ilmetä näistä asiakirjoista ainakin aatteen tasolla. Taloudellisista vaikutuksista raportit eivät välttämättä anna selkeää kuvaa ja ympäristövaikutuksia ja henkilöstöpolitiikkaa ei yleensä käsitellä. (Perälä 2008, 49.)

5.3 Urheiluseuran sidosryhmistä

Sidosryhmä on taho, johon urheiluseura kytkeytyy ja jolle seuran hyvä tai huono hallinto heijastuu. Urheiluseura voi joko vaikuttaa toiminnallaan sidosryhmään tai sidosryhmän toiminta vaikuttaa urheiluseuraan. Vaikutukset voivat olla joko positiivista tai negatiivista. Positiivinen vaikutus on usein suoranaisesti urheiluseuran käytännön toimintaa hyödyttävät resurssit, joista rahallinen tuki on merkittävää. Tuki voi olla myös vapaaehtoistyötä, joka tuottaa yhdistykselle taloudellista tai aineellista hyötyä tai mahdollistaa esim. urheilutapahtuman järjestämisen. Negatiivinen vaikutus on mm. urheiluseuran saama julkinen kritiikki. Seuran sidosryhmät on tunnistettava ja se on hallituksen tehtävä. Vuorovaikutusta on tapahduttava kaikkien sidosryhmien kanssa, jotta positiiviset vaikutukset varmistetaan ja negatiivisia ehkäistään ennalta. (Perälä 2006, 33.)

Keskeisin urheiluseuran sidosryhmä on sen jäsenet, koska seura on olemassa jäseniään varten. Jäsenet voivat päätöksillään vaikuttaa ratkaisevasti seuran toimintaan ja olemassaoloon. Jäsenet myös rahoittavat toimintamaksuilla seuran toimintaa, päättävät toimintasuunnitelmasta ja valitsevat hallituksen, joten jäsenistö on sidosryhmistä tärkein. Seuran jäsenistö voi olla aktiivista tai passiivista. Seuran olemassaolo riippuu siitä, että kokevatko jäsenet seuran tarpeelliseksi. Vuorovaikutus hallituksen ja jäsenten välillä on ensiarvoista. (Perälä ym. 2006, 34.)

Avustuksen antajista merkittävimpiä urheiluseurojen kannalta ovat kaupungit ja kunnat, jotka tukevat kuntaan rekisteröityjä urheiluseuroja toiminta-avustuksella (Ylöjärven kaupunki 2017). Seurat voivat myös saada hankkeisiinsa opetus- ja kulttuuriministeriön seuratukea (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017). Julkisen sektorin ja yhdistyksen välille on voinut syntyä suhde, jossa yhdistys tuottaa palveluja julkisen sektorin laatuvaatimusten

mukaisesti (Perälä ym. 2008, 35). Urheiluseuralle tämä tarkoittaa käytännössä liikunta-palveluiden järjestämistä palvelun tilaajan osoittamalle ryhmälle. Julkinen sektori on tässä merkityksessä toimeksiantaja ja urheiluseura alihankkija. Sidosryhmäyhteistyö tuo mukanaan sopimusjuridiikan ja hinta-laatusuhteen sopeuttaminen toimeksiantajan vaatimuksiin. Vaatimukset voivat olla korkeat mutta hinta on kilpailutettu alas. Palveluiden käyttäjät eivät olekaan jäseniä vaan asiakkaita. Asiakkaina voi olla erityisryhmiä, jolloin eettisten periaatteiden ja ohjeiden tulee olla kaikkien palvelua tuottavien ohjaajien tiedossa. (Perälä ym. 2008, 40.)

Urheiluseuroilla on myös sponsoreita eli yritys yhteistyökumppaneita. Sponsorien motiivi voi olla yhteiskunnallinen vastuu tai yritys voi hakea sponsoroinnilla positiivista näkyvyyttä. Urheiluseuralta edellytetään sopivuutta yrityksen brändiin sekä hyvämaineisuutta. Rahallisen tuen vastineeksi yritys saa usein jotakin aineellistakin hyötyä mm. pääsylippuja tapahtumiin ja sekä mainostilaa tapahtumissa ja urheilijoiden kilpailu- ja peliasuissa. Urheiluseurat voivat saada myös lahjoituksia tai tukea toimintaan ilman vastiketta. (Perälä 2008, 36–38.) Tuki tai lahjoitus voi olla kohdennettu johonkin osa-alueeseen seurassa tai jaostossa kuten nuorisotoimintaan.

Tärkeä sidosryhmä ovat urheiluseuran palkatut toimihenkilöt. Palkattu henkilö voi tehdä lisäksi vapaaehtoistyötä seurassa. Seura on työnantaja ja työnantajan edustaja on oltava nimettynä. Hyvään hallintoon kuuluu myös hyvä johtaminen. Motivoitunut ja sitoutunut työntekijä edistää vuorovaikutusta muihin sidosryhmiin. (Perälä ym. 2008, 41). Kilpailutoiminnan myötä muita sidosryhmiä ovat lajiliitot ja niiden piirit ja alueet sekä erotuomarit ja muut urheiluseurat. Liikuntapaikat ja niiden henkilöstö kytkeytyvät myös urheilutoiminnan kautta. Varainhankinnan kannalta erilaisia talkootöitä tarjoavat tapahtumien järjestäjät ja yritykset ovat joillekin seuroille merkittävä sidosryhmä.

Urheiluseuran tulee käydä sidosryhmiensä kanssa sidosryhmädialogia eli vuoropuhelua. Vuoropuhelussa osapuolet selvittävät toista osapuolta kohtaan asetetut vaatimukset ja odotukset sekä näihin vastaamiset. Seura saa vuoropuhelun avulla tärkeää tietoa, jonka avulla toimintaa voidaan kehittää edelleen tai suunnata uudestaan. Vuoropuhelun käyminen osoittaa seuran olevan todella kiinnostunut sidosryhmistään. Sisäänpäin kääntyneessä urheiluseurassa vuoropuhelu puuttuu. Urheiluseurassa tämäkin tehtävä kuuluu seuran

hallitukselle. Kaikkia eri sidosryhmiä tulee kuulla tasa-arvoisesti niiden koosta riippumatta. Pienenkin sidosryhmän palaute voi tuoda runsaasti tietoa ja käynnistää kehitystyön. (Perälä ym. 2008, 41–42.)

Sidosryhmillä on kullakin omat intressinsä seuraa kohtaan. Jäseniä kiinnostaa miten seura on toimintavuoden aikana toteuttanut tarkoitustaan. Sponsorit ja lahjoittajat ovat kiinnostuneita siitä, että onko tuki kohdistunut heidän tarkoittamaansa asiaan. Potentiaalisia seuran jäseniä ja tukijoita kiinnostaa seuran tulevaisuuden toiminta. Avustuksia myöntävät viranomaiset saattavat vaatia tarkan selvityksen tuen käytöstä ja tarkastelevat toimintakertomusta tämän perusteella. Tiedotusvälineetkin seuraavat urheiluseurojen toimintaa, että miten nämä hoitavat tehtävänsä kolmannella sektorilla. (Perälä ym. 2008, 106.)

5.4 Hallinto- ja talousohjesääntö

Seuran joutuminen vastuuseen alempien toimintayksiköiden omatoimisesta velkaantumisesta ja sitoumuksista voidaan välttää laatimalla hallinto- tai toimintasääntö. Säännössä määritetään tarkasti kunkin toimintayksikön toimivallan rajat. Talousohjesäännöllä hallitus voi säilyttää oikeutensa kaikkiin seuran tileillä oleviin varoihin ja muuhun seuran nimiin hankittuun omaisuuteen. (Rauste 2017, 150.)

Suomen Palloliiton (2017) Seuran hyvä hallinto ohjeen mukaan seuran talousohjesääntö tulee laatia huolella ja saattaa se seuran kaikkien toimijoiden tietoon. Urheiluseuran taloushallinto on syytä hoitaa keskitetysti hallituksen vetämänä. Saavutettavat edut keskitetystä taloushallinnosta ovat:

- Vastuu taloushallinnosta säilyy yhdistyslain mukaisesti seuran hallituksella
- Seuran riskien- ja maineenhallinta on hallituksen kontrollissa
- Jaoston ja joukkueiden varainhankinta (mm. talkootulot) on osana seuran varainhankintaa verotonta (vrt. rekisteröity ja rekisteröimätön yhdistys)

Keskitetty taloushallinto edellyttää seuralta resursseja ja tarkoittaa käytännössä, että

- Seuran rahaliikenne kulkee täysin vain seuran hallituksen päätöksillä avattujen pankkitilien kautta
- Seuran hallituksella on päätösvalta yhteisesti kerättyjen varojen käytöstä ja tilien käyttöoikeuksien haltijoista

- Jaoston tai joukkueen irtautuessa seurasta voidaan varoja luovuttaa näiden käyttöön vain hallituksen erikseen tekemällä päätöksellä
- Taloushallinnon keskeiset periaatteet kirjataan joko seuran sääntöihin tai hallituksen päättämään talousohjesääntöön
- Kirjatut periaatteet saatetaan kaikkien seuran toiminnassa mukana olevien tietoon esim. seuran Internet-sivustolle

Valo on suositellut talousohjesäännön kirjaamista seuraavaan muotoon:

”Yhdistyksen ja sen hallituksen taloushallinnosta päättää hallitus. Joukkueen, jaoston ja seuran toiminnassa mukana olevien yhdistyksen nimissä keräämät varat ovat yhdistyksen varoja. Hallitus päättää näiden varojen käytöstä.”

Sääntöjen muutosta helpompi tapa on, että hallitus antaa talousohjesäännön ja saattaa sen kaikkien tietoisuuteen. Tällä tavoin estetään se, että seurasta irtaantuvat toimintayksiköt automaattisesti saisivat KKO:n ratkaisun 2015:34 mukaisesti tileillään olevat varat mukaansa. (Suomen Palloliitto 2017, Sport.fi 2015.)

Antamalla taloushallinnon hajaantua jaosto- ja joukkueetasolle koituu siitä seuralle sekä jaostolle ja joukkueelle seuraavia ongelmia:

- rekisteröimätön yhdistys (jaosto ja joukkue) ei ole yleishyödyllinen
- talkootyöllä yms. kertyneet varat eivät ole verottomia vaan katsotaan varainhankintaan osallistuneiden henkilökohtaiseksi tuloksi
- jaoston ja joukkueen erillisvarallisuuden näkyminen seuran tilinpäätöksessä
- seuratoiminnan sielu yhteisöllisyys rappeutuu
- seuran kehittäminen kokonaisuutena vaikeutuu, kun seura koostuu villisti toimivista rekisteröimättömistä yhdistyksistä
- väärinkäytösten mahdollisuus kasvaa – seuran maineenhallinta vaikeutuu

(Sport.fi 2017.)

5.5 Ylöjärven Ryhdin tilanne ja tavoite

Ylöjärven Ryhdillä ei ole voimassa olevia hallituksen hyväksymiä talousohje- ja hallintosääntöjä. Perinteinen näkemys varojen kuulumisesta seuralle on esim. 10 vuotta sitten kirjattu nyttemmin vanhentuneena käytöstä poistettuun lentopallojaoston Pelataan Ryhdissä -ohjekirjaseen. Tämä näkemys on myös opinnäytetyön tekijällä ollut niin jaostotoimijana kuin seuran johtokunnassa.

Joukkueilla on pääsääntöisesti oma tili ja tiliä hoitamaan on nimetty rahastonhoitaja. Joukkueet käyttävät itsenäisesti varojaan joukkueen kesken sovittuihin kohteisiin budjettiinsa perustuen. Joukkueen rahastonhoitajan omat matka- ja kululaskut on hyväksyttävä jaoston puheenjohtajalla tai rahastonhoitajalla. Käytäntönä joukkueen jakaantuessa uudelle kaudelle uusiin joukkueisiin varat jaetaan pelaajien suhteessa uusille joukkueille. Yksittäisellä pelaajalla tai vanhemmalla ei ole oikeutta joukkueen tileillä olevaan laskennalliseen osuuteen pelaajan lopettaessakaan.

Seuran muissa jaostoissa maksuliikenne kulkee jaoston hallinnassa olevan tilin kautta. Ainoastaan jalkapallojaoston alaisuudessa on lentopallojaoston lisäksi toiminut joukkueita mutta näiden rahaliikenne on kulkenut keskitetyn jaoston tilin kautta. Jalkapallojaoston nimissä toimii tällä hetkellä enää yksi toimintamaksuin itsensä kustantava ikämiesjoukkue. Muissa jaostoissa rahaliikenne hoidetaan myös keskitetysti. Hiihtojaoston ja voimanojastaoston varainhankinta ei perustu toimintamaksuihin vaan varainhankintaan. Frisbeegolfjaosto kerää jäseniltään toimintamaksuja. Jaostojen varallisuus ja kiinteä omaisuus on hankittu Ylöjärven Ryhti ry:n nimiin.

Ylöjärven Ryhdin lentopallojaoston muodostavat puheenjohtaja, rahastonhoitaja, sihteeri, nuorisovastaava, valmentajien edustaja ja joukkueenjohtajien edustaja. Rausteen toimintasääntömallin mukaisesti lajijaostoon kuuluisivat jokaisen joukkueen joukkueenjohtajat ja valmentajat sekä yksi seuran hallituksen nimeämä jäsen (Rauste 2017, 295). Ylöjärven Ryhdin lentopallojaoston johtoryhmän kokoonpano vastaa hyvän hallitustyöskentelyn kannalta ihanteellista henkilömäärää, joka kuitenkin edustaa koko lajijaostoa.

Muiden jaostojen kokoonpanot vaihtelevat ja ovat laajojakin. Joissakin jaostoissa on nähty tarpeellisena pitää kokoonpano laajana eikä tämän nähdä haittaavaan päätöksentekoa. Jaostojen kokoonpanoista on johtokunnassa käyty keskustelua, että onko laajuus

tarpeellinen. Jaostoon nimettyjen henkilöiden määrällä ei ole vaikutusta jaostojen käytännön toiminnan sujuvuuden kannalta. Itsenäisesti toimivan jaoston toimintansa organisointiin ei johtokunta ole puuttunut.

Ylöjärven Ryhdin johtokunta on järjestänyt seuran kirjanpidon keskitetysti. Joukkueiden rahastonhoitajat toimittavat edellisen kuukauden tiliotteet ja tositteet jaoston rahastonhoitajalle kuukauden alussa. Jaostojen rahastonhoitajat toimittavat tiliotteet ja tositteet seuran taloudenhoitajalle. Jaoston rahastonhoitaja, seuran taloudenhoitaja sekä kirjanpitäjä pyytävät tarvittaessa tarkennuksia tositteisiin. Seuran taloudenhoitaja on toimittanut tositteet kolmen kuukauden erissä tilitoimistoon. Tilitoimisto on vastannut tiliöinnistä. Raportointina on toiminut neljännesvuosittain tehtävä välitilinpäättös, josta jaostot ovat saaneet jaostokohtaisen tuloslaskelman.

Lajijaosto asettaa joukkueille kilpailulliset ja urheilulliset tavoitteet ja nimittää valmentajan. Valmentaja päättää kilpailullisissa joukkueissa taktiikan ja pelaavan kokoonpanon. Nämä linjaukset saattavat toisinaan aiheuttaa ristiriitatilanteista vanhempainkokouksen kanssa. Rausteen (2017) mallin mukaiset vanhempainkokouksen tehtävät ja oikeudet eivät yksiselitteisesti sovellu kaikille joukkueille edes saman seuran sisälle. Vanhempainkokouksen toimivalta ja rooli toimielimenä on syytä käsitellä lajijaostossa. (Halttula 2017.)

Lyhyen ytimekkäästi Ylöjärven Ryhdin tavoitetilana on modernin hallinto- ja talousohjesäännön avulla saada toimintakulttuuri vastaamaan tulevaisuuden haasteita ja tarpeita. Johtokunnan vahvistamat toimintasäännöt ovat seuran sääntöjen muuttamista kevyempi ja joustavampi ratkaisu. Ylöjärven Ryhdin johtokunnan tulee ajatella seuran toimintaa pitkällä tähtäimellä. Hallinto- ja talousohjesäännön avulla toimintakautta kauaskantoisempaa ajattelua tuodaan seuran toimintakulttuuriin. (Halttula 2017.)

6 POHDINTA

Urheiluseuran hyvän hallinnon kehittämisen käynnistävä voima on käytännössä seuran hallitus. Vallitseva kehitys on johtanut siihen, että urheiluseuran päätösvaltaa käyttää sen operatiivinen johto eli hallitus. Jäsenet eivät enää ajattele, että päätösvalta kuuluu heille. Jäsenkokouksiin ei ehkä osallistuta siinä pelossa, että joutuu mukaan hallitustyöskentelyyn tai muuhun vastuutehtävään. Urheiluseura voidaan myös mieltää palveluntarjoajaksi ja jäsenyys asiakkuudeksi. Jäsenten on syytä muistaa, että seura on kuitenkin yhtä kuin sen jäsenet ja toiminnassa mukana olevat henkilöt. Seuran hallitus ei ole seura vaan jäsenten seuralle valitsema johtoryhmä. Yhteisöllisyys on se arvo, jonka tulisi säilyä urheiluseuran toiminnassa. Onko seuran hallituksella keinoja muuttaa tapahtuvaa kehitystä ja aktivoita seuran jäsenistöä hyvän hallinnon avulla?

Jäsenistö valitsee seuran hallituksen, joten jäsenkokous voi henkilövalinnoilla ja ohjeistuksella käynnistää hyvän hallinnon kehityksen. Käytännössä urheiluseuran hallitukseen on vaikea löytää sitoutuneita ja osaavia henkilöitä. Hallitus käytännössä valitsee itse itsensä uudestaan pienin poikkeuksin. Vaihtuvuutta tuovat lähinnä poisjääneiden tilalle seurakentältä suostutellut uudet jäsenet. Puheenjohtajan, taloudenhoitajan ja sihteerin vakanssien täyttäminen on vaikeampaa kuin rivijäsenten. Tarkoituksenmukaista ei ole, että puheenjohtaja, taloudenhoitaja tai sihteeri vaihtuu vuosittain. Seuran toimintaa tulee kehittää toimintavuotta pidemmällä tähtäimellä.

Seuran päivittäisessä toiminnassa urheilijoina ja toimihenkilöinä mukana olevat henkilöt eivät välttämättä ole liittyneet seuran jäseniksi, ellei seura tätä ole edellyttänyt. Näillä henkilöillä ei ole ääntä ja päätäntävaltaa seuran jäsenkokouksissa. Nämä henkilöt kuitenkin edustavat seuraa tai toimivat seuran hyväksi eivätkä muuten eroa virallisesta jäsenestä. Jäsen voi olla laveampi käsite kuin seuran jäseneksi liittynyt henkilö. Jäsenet voivat olla päätäntävaltaisia virallisia seuran jäseniä tai muuten seuran toiminnassa mukana olevia. Nämä muut henkilöt seuran tulisi saada liittymään seuran jäseniksi. Jos päätäntävaltaa käyttävät pelkästään vain aktiivisesta toiminnasta poissa olevat henkilöt, ei kentällä yhä toimivien jäsenten ääni kuulu.

Hallitukseen ei tulisi kuitenkaan valita vielä aktiivisesti jaostoissa ja joukkueissa toimivia. Tällaisten henkilöiden aika ei välttämättä riitä hallitustyöskentelyyn. Hallituksen valvontafunktion kuuluu seuran operatiivisen toiminnan valvonta. Hallituksen jäseneltä

edellytetään riippumattomuutta. Lajijaoston ja joukkueen intressit voivat vaikuttaa päätöksentekoon ja ajaa seuran edun edelle. Tähänkin perustuen hallituksen jäsenten tulisi toimia aktiivisesti vain hallituksessa koko seuran hyväksi. Seuran koko kentän tulisi kuitenkin olla edustettuna hallituksessa. Rajoitteista joudutaan käytännössä tinkimään, jotta hallitukseen saadaan määrällisesti ja laadullisesti riittävä kokoonpano.

Yleispätevää hallintomallia ja kaikille urheiluseuroille suoraan soveltuvaa hallintosääntöä ei käytännössä voida luoda. Yhdistysten yleisten piirteiden lisäksi seuran omat toimintatavat, organisaatio ja toiminnan mittarit tarkentavat toimintaympäristöä, jonka hallintoa lähdetään kehittämään. Olemassa olevia malleja voidaan kuitenkin muokata seuran omia tarpeita vastaavaksi. Asioita ei tarvitse keksiä uudestaan, koska tarvittava tieto on jo saatavilla. Asettamalla seuran hallinnolle tavoitetila löydetään ne raamit, joihin vallitseva tilanne sopeutetaan. Hallinnon kehittäminen ei urheiluseurassakaan tapahdu hetkessä ja muutosvastarintaakin voi esiintyä. Avoimuus ja rehellisyys sekä saavutettavien hyötyjen korostaminen ovat tarpeen jo kehitysvaiheessa, saati säännösten jo ollessa voimassa.

Vapaaehtoisten mm. joukkueenjohtajien ja rahastonhoitajien vaihtuvuus aiheuttaa usein sen, että jo opitut seuran määrittämät toimintatavat ja pelisäännöt opetellaan toistuvasti alusta alkaen. Vaihtuvuus on aiempia vuosikymmeniä nopeampaa myös seurajohdossa. Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi ja uusien vapaaehtoisten sisäänajon helpottamiseksi seuralla tulee olla toimintaa ohjaavat säännöt ja ohjeistukset. Toimimalla sääntöjen mukaan ja niiden sallimissa rajoissa välttyään jälkiselvittelyltä. Selkeät ohjeet ja seuran tuki tuovat turvaa seuratoimijoille. Hallituksen tehtävänä on asettaa toiminnalle nämä säännöt. Rakkaudesta lajiin tekemisen ja seuran hyväksi toimimisen on tapahduttava oikeudellisesti kestävässä puitteissa.

Urheilu herättää suuria tunteita mutta pienemmät urheiluun liittyvät riita-asiat tulisi hoitaa urheilun autonomian piirissä seuran sisäisesti. Riita-asian päätyminen urheilun oikeusturvalautakuntaan käsiteltäväksi voi tuoda seuralle negatiivista mainetta. Seuralla tulisi olla toimivat kanavat, joilla seurakentän ongelmatilanteet tulevat ajoissa seurajohdon tietoon. Ongelmatilanteessa otetaan yhteyttä seurajohtoon ajoissa ja selvitetään asiat. Alempien toimintayksiköiden riidoissa seurajohto voisi toimia sovittelijana ja ongelman

syyn selvittäjänä. Yleiseen tuomioistuimeen päätyminen vältetään riittävällä ohjeistuksella, tiedottamisella ja ennen kaikkea valvonnalla. Lainanotto ja velkaantuminen kielletään yksiselitteisesti ja epäselvyyksiin kirjanpidossa puututaan välittömästi.

Laatimalla ja hyväksymällä talousohjesäännön seuran hallitus varmistaa, että sillä on oikeus kaikkiin seuran nimissä hankittuun varallisuuteen ja omaisuuteen. Lajijaosto tai joukkue ei voi yksipuolisella ilmoituksella irrottautua seurasta. Keskitetyllä taloushallinnolla varmistetaan, että jaostojen ja joukkueiden toimintaa voidaan valvoa. Hyvä taloudenpito kuuluu hallituksen tehtäviin ja hallituksella on valvontavelvollisuus. Jaostojen ja joukkueiden saamia talkoo- ym. tuloja ei talousohjesäännön voimassaollessa voida tulkita toimintayksikön jäsenten henkilökohtaiseksi tuloksi.

Seuran taloushallinnon palveluiden tulisi olla ajan tasalla. Nykyaikaisesta tilitoimistosta on saatavissa suoraan raportti yksittäisenkin oman tilin omaavan joukkueen osalta kilpailukauden ajalta. Raportit eivät korvaa seuran, jaoston ja joukkueen sisäisiä valvontaoikeuksia ja -velvoitteita. Parhaimmillaan raportit säästävät aikaa ja herättävät luottamusta toiminnan läpinäkyvyyteen. Raporttien on oltava sellaisessa muodossa, että laskentatoimea syvällisemmin tuntematonkin saa niistä riittävästi informaatiota.

Seuran hyvä hallinto sijoittuu mielestäni aukottomasti opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen eli urheiluoikeuteen. Käsitellyt KKO:n ennakkoratkaisut ovat keskeisessä asemassa urheiluoikeuden kirjallisuudessa. KKO:n ennakkoratkaisu 2015:34 erityisesti ohjaa urheiluseuroja kehittämään hallintoansa ja laatimaan hallinto- ja talousohjesäännöt toimintansa turvaamiseksi. Lajijaoston tai joukkueen eroaminen seurasta varat mukanaan voi tapahtua vain yhteisesti sopimalla ja hallitusti. Hyvä hallinto ja säännökset turvaavat sekä seuran hallitusta, että jaostossa ja joukkueissa toimivia. Yksittäiset henkilöt tietävät toimivaltansa rajat ja vastuunsa niiden mahdollisesta ylittämisestä.

Urheiluseuran hyvän hallinnon ja taloudenpidon järjestämisen katson edelleen kuuluvan urheilun autonomian piiriin. Oikeusjärjestys on jo ennakkoratkaisujen myötä tunkeutunut urheiluseuran ydinalueelle, jolle hallinto ja taloudenpito mielestäni sijoittuvat. Urheilu- ja kilpailutoimintaa ei voida järjestää ilman hallintoa ja taloudenpitoa. KKO:n ratkaisujen perusteella urheiluoikeuden teosten kirjoittajat tuoneet julki ongelman ja siihen ratkaisun. Seuran hallituksen tekemä päätös voimassa olevista hallinto- ja talousohjesäännöistä on voimassa, kunnes ne uudella päätöksellä muutetaan tai kumotaan.

Onko urheiluseuran hyvä hallinto lopulta etiikkaa vai juridiikkaa? Juridiikalta ei urheilun autonomian alueellakaan voida täysin välttyä ja se tulee hyväksyä. Juridiikasta voidaan rakentaa seuran toiminnalle tukeva selkäranka, johon hyvä hallinto perustuu. Urheilun autonomian ei tarvitse rajoittua vaan asioita voidaan hoitaa jatkossakin seuran sisäisesti. Ikävintä on tilanne, jossa juridiikka astuu esiin, kun on jo tapahtunut jotakin esim. väärinkäytös tai tapahtuneella on merkittävä negatiivinen vaikutus seuran talouteen tai imagoon.

Tässä opinnäytetyössä on tarkasteltu tutkittavaa aihetta urheiluoikeuden viitekehyksessä. Urheiluoikeus on kehittynyt viimeisen 20 vuoden aikana yksittäisten oikeustapausten ja urheiluoikeuden kirjallisuuden kautta. Kehityksen seurauksena on päädytty nykytilanteen vaatimana laatimaan sääntöjä toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Tämän hetken tilanteessa urheiluseurojen tulevaisuudella on monia uhkakuvia. Kiihtyvä elämänrytmi ja kirstyvät työelämänvaatimukset vaikuttavat mm. uusien seuratoimijoiden löytämiseen.

Kehitystä voidaan arvioida myös eteenpäin. Millainen rooli urheiluseuralla tulee olemaan 20 vuoden kuluttua? Tekninen kehitys on joidenkin näkemysten johtamassa nopeastikin siihen, että ihmisten vapaa-aika tulee lisääntymään. Tässä ajatusmallissa joudutaan pohtimaan sitä, että onko ihmisillä varaa harrastaa, jos töitä tehdään vähemmän. Bruttokansantuotteen kasvaessa hyvinvointiyhteiskunta voisi käyttää urheiluseuroja ja muita yhdistyksiä hyvinvointipalveluiden tuottajana. Kansalaispalkka voi 20 vuoden kuluttua muodostaa osan tuloista, jolloin urheiluseurojen ja yhdistysten mahdollisuus työllistää kasvaa. Kolmannella sektorilla tehtävä työ muuttuisi puuhastelusta arvostettavaksi työksi muiden töiden joukossa.

LÄHTEET

Aine, A. 2011. Urheilu oikeuden kantavat periaatteet. Teoksessa Oikeustiede jurisprudentia Suomalaisen lakimiesyhdistyksen vuosikirja XLIV 2011. Helsinki: Suomalainen lakimiesyhdistys.

Halila, H. 2006. Oikeudellistuva urheilu. Helsinki: Talentum.

Halila, H. & Norros, O. 2017. Urheilu oikeus. Helsinki: Alma Talent.

Halila, H. & Tarasti, L. 2011. Yhdistysoikeus. Helsinki: Talentum.

Halttula T. Puheenjohtaja. 2017. Haastattelu 15.10.2017. Haastattelija Paajala, E. Ylöjärvi.

Kotkan Titaanit. 2015. Titaanien edustusjoukkue ja junioripuoli erilleen. Luettu 16.8.2017. <https://www.titaanit.fi/?x260290=260291>

Länsi-Uusimaa. 2016. Miehet irrotettiin emoseurasta. Luettu 16.8.2017. <http://www.lansi-uusimaa.fi/artikkeli/187166-miehet-irrotettiin-emoseurasta>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Seuratoiminnan kehittämistuki. Luettu 14.9.2017. http://minedu.fi/avustukset/avustus/-/asset_publisher/seuratoiminnan-kehittamistuki-seuratuki-

Perälä J., Juutinen S., Lilja M., Lindgren G., Reinikainen M. & Steiner M-L. 2008. Yhdistyksen hyvä hallinto. Helsinki: WSOYpro.

Pietarinen, J. 2015. Etiikka. Julkaistu 3.3.2015. Luettu 18.9.2017. <http://filosofia.fi/node/6985#>

PK-37. 2017. Seuratoiminnan käsikirja. Luettu 29.9.2017. <http://www.pk-37.fi/materiaalipankki/?download=7594>

Rauste, O. 1997. Urheilu oikeus. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.

Rauste, O. 2017. Lasten ja nuorten urheilun oikeussäännöt. Helsinki: Tietosanoma.

Seuraohjelma.fi. Seuran hyvä hallinto -ohje. Mikä on seura? Luettu 29.9.2017. <http://seuraohjelma.fi/seuranhallinto/seurajohtaminen/hyvahallinto/seuranhyvahallinto-ohje/1mikaonseura>

Sport.fi. 2015. Korkeimman oikeuden päätöksen 2015:34 vaikutukset urheiluseuran taloushallinnon järjestämiseen tulevaisuudessa. Luettu 19.9.2017. <http://www.sport.fi/uutiset/uutinen/korkeimman-oikeuden-paatoksen-2015-34-vaikutukset-urheiluseuran-taloushallinnon-jarjestamiseen-tulevaisuudessa>

Sport.fi. 2015. Lajiliiton velvollisuus noudattaa kansainvälisen lajiliiton sääntöjä. Luettu 7.8.2017. <http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiIsIjIwMTUvMTEvMTAvMTFf->

[NTBfMDdfNzMxX1VyaG-VpbHVqdXJpZGlpa2FuX3BfaXZfNS4xMS4yMDE1X1NpbGxhbnBfLnBkZiJ-dXQ/Urheilujuridiikan%20p%C3%A4iv%C3%A4%205.11.2015%20Sil-lanp%C3%A4%C3%A4.pdf](http://www.lentopalloliitto.fi/urheilua/lentopalloliitto/liiton-saannot.html)

Suomen Lentopalloliitto. 2014. Suomen Lentopalloliitto ry:n säännöt. Luettu 13.8.2017 <http://www.lentopalloliitto.fi/urheilua/lentopalloliitto/liiton-saannot.html>

Suomen Olympiakomitea. 2016. Uudet Olympiakomitean säännöt. Luettu 13.8.2017. <https://storage.googleapis.com/valo-production/2017/01/olympiakomitea-hyvaksytyt-saannot-20.6.2016.pdf>

Suomen Olympiakomitea. 2017. Urheiluseuran toimintalinja. Luettu 29.9.2017. https://storage.googleapis.com/valo-production/2017/04/urheiluseuran-toimintakasi-kirja_paivitetty24.4.2017.pdf

Suomen Palloliitto. 2012. Suomen Palloliitto ry:n säännöt. Luettu 2.8.2017. <https://www.palloliitto.fi/jalkapalloperhe/saannot-ja-maaraykset/muut-saannot-ja-maaraykset/palloliiton-saannot-stadgar-0>

Suomen Palloliitto. 2017. Kilpailumääräykset 2017. Luettu 8.8.2017. <https://www.palloliitto.fi/jalkapalloperhe/saannot-ja-maaraykset/kilpailutoiminta/kilpailumaaraykset-tavlingsbestammelser>

Suomen Palloliitto. 2017. Miesten Ykkösen seuralisenssi. Luettu 2.8.2017. <https://www.palloliitto.fi/jalkapalloperhe/saannot-ja-maaraykset/seuratoiminta/seuralisenssit/miesten-ykkosen-lisenssi>

Suomen Palloliitto. 2017. Palloliitto. Luettu 30.7.2017. <https://www.palloliitto.fi/jalkapalloperhe/palloliitto>

Suomen Palloliitto. 2017. Seuraohjelma. Luettu 18.9.2017. <http://seuraohjelma.fi/seuranhallinto/seurajohtaminen/hyvahallinto/talousohjesaanto>

Suomen Palloliitto Helsinki. 2017. Seuran perustaminen. Luettu 30.7.2017. <https://www.palloliitto.fi/jalkapalloperhe/piirit/helsinki/jasenpalvelut/seuran-perustaminen>

Työväen urheiluliitto. 2003. TUL:n seurojen mallisäännöt. Luettu 10.8.2017. http://www.tpv.fi/images/PDF_tiedostot/seurat_mallisaannot03.pdf

Urheiluoikeuden yhdistys. 2017. Etusivu. Luettu 27.8.2017. <https://www.urheiluoikeudenyhdistys.fi/>

Urheiluoikeuden yhdistys. 2017. Jäsenyys. Luettu 27.8.2017. <https://www.urheiluoikeudenyhdistys.fi/jasenyyys/>

Urheilun oikeusturvalautakunta. 2017. Etusivu. Luettu 14.8.2017. <http://www.oikeusturvalautakunta.fi/>

Urheilun oikeusturvalautakunta. 2017. Säännöt. Luettu 26.8.2017. <http://www.oikeusturvalautakunta.fi/saannot/>

Ylöjärven kaupunki. 2017. Toiminta-avustus. Luettu 18.8.2017. <http://www.ylojarvi.fi/vapaa-aika/liikunta-ja-ulkoilu/seuratoiminta/avustukset/toiminta-avustus/>

Ylöjärven Ryhti. 2017. Seuran esittely. Luettu 16.8.2017. https://www.ylojarvenryhti.fi/seuran_esittely/

Ylöjärven Ryhti. 2017. Säännöt. Luettu 16.8.2017. https://www.ylojarvenryhti.fi/seuran_esittely/saannot/

LIITTEET

Liite 1. Hallintosääntö Ylöjärven Ryhdille

Ylöjärven Ryhti ry:n johtokunta on kokouksessaan ___/___/_____ hyväksynyt seuran hallintosäännöksi seuraavat säännöt, joita seuran toiminnassa on noudatettava päätöksenteossa:

Johtokunta:

- Valitaan seuran syyskokouksessa seuran sääntöjen määräämällä tavalla
- Päätää tämän hallintosäännön hyväksymisestä, muuttamisesta ja perumisesta
- Päätää koko seuraa koskevista eettisistä periaatteista
- Päätää ja vastaa seuran keskushallinnosta ja keskushallinnon varojen käytöstä
- Järjestää seuralle keskitetyn taloushallinnon
- Valmistelee seuran talousarvion ja toimintasuunnitelman syyskokoukselle
- Valmistelee seuran toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen vuosikokoukselle
- Tekee päätökset koko seuraa koskevista ja sitovista yhteistyösopimuksista
- Päätää uusien jäsenten hyväksymisestä sekä jäsenten erottamisesta
- Toimii välittäjänä seuran sisäisissä erimielisyyksissä ja ristiriidoissa ja tarvittaessa päättää asiasta ratkaisun saamiseksi
- Päätää tarvittavista seuran jäseniin ja muihin seuratoimijoihin kohdistuvista kurinpitotoimista
- Päätää koko seuran palkitsemismenettelystä
- Johtokunta voi ottaa päätettäväkseen minkä tahansa muun seuran toimintaan liittyvän asian, joka tämän hallintosäännön tai muiden seuran sääntöjen mukaan kuuluisi muulle toimintayksikölle tai toimielimelle
- Päätää lainan ottamisesta seuran nimissä
- Päätää seuraan palkattavista toimihenkilöistä ja näiden työsopimusehdoista
- Hyväksyy jaoston ehdotukset jaoston kokoonpanoksi, jos syyskokous on johtokunnan tähän valtuuttanut

(Rauste 2017, 295.)

Jaosto:

- Jaoston muodostavat jaoston esittämät ja jäsenkokouksen tai jäsenkokouksen valtuuttamana johtokunnan vahvistamat henkilöt tehtävänimityksineen

- Kokoontuu jaoston puheenjohtajan kutsusta
- On päätösvaltainen silloin, kun puolet jaostosta koolla
- Enemmistön mielipide muodostaa jaoston päätöksen ja äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee
- Laatii jaoston talousarvion ja toimintasuunnitelman
- Laatii jaoston toimintakertomuksen
- Tekee syyskokoukselle jaoston ehdotuksen johtokuntaan valittavista suostumuksensa antaneista jaoston edustajista
- Päättää jaoston omien varojen käytöstä
- Päättää oman lajinsa yhteistyösopimusten tekemisestä huomioiden koko seuran yhteistyösopimusten asettamat rajoitukset
- Päättää oman lajinsa kilpailu- ja sarjatoimintaan osallistumisesta
- Päättää oman lajinsa joukkueiden perustamisesta ja lakkautumisesta
- Päättää oman lajinsa joukkueiden kilpailullisista ja urheilullisista tavoitteista
- Nimeää joukkueidensa valmentajat ja sopii näiden kanssa valmentajasopimukset varojensa rajoissa
- Nimeää joukkueidensa joukkueenjohtajat ja rahastonhoitajat
- Päättää oman lajinsa kilpailutapahtumien järjestämisoikeuksien hakemisesta ja niiden järjestämisestä
- Laatii ja päättää periaatteet pelaajiensa siirtymisestä tai lainaamisesta muihin seuroihin tai oman seuran sisällä toisiin joukkueisiinsa
- Laatii ja päättää jaoston omat palkitsemisperiaatteet
- Laatii ja päättää omien urheilijoidensa tukijärjestelmän varojensa rajoissa
- Huomioi johtokunnan asettamat säännöt, ohjeet ja eettiset periaatteet kaikessa päätöksenteossaan ja toiminnassaan
- Kerää jäsenmaksut omilta jäseniltään ja tilittää jäsenmaksut seuralle seuran jäsenmaksujen keräystavan näin vaatiessa
- Tekee päätöksen joukkueista pois siirtyvien pelaajien pelaajasiirtojen hyväksyjistä ja valtuuttaa nämä

(Rauste 2017, 295–296.)

Vanhempainkokous:

- Toimii seuran ja jaoston asettaman päätösvallan rajoissa
- Tekee jaostolle esityksen joukkueenjohtajaksi nimitettävästä

- Tekee jaostolle esityksen rahastonhoitajaksi nimitettävästä
- Valitsee joukkueelle tarkastajan, joka tarkistaa joukkueen tilitapahtumat ja taloudenpidon kauden päättyessä
- Kokoontuu joukkueenjohtajan kutsusta
- Esiintyy jaostoon ja valmentajaan joukkuejohtajansa välityksellä

(Rauste 2017, 296–298.)

Joukkueenjohtaja:

- Ilmoittaa joukkueen sarjoihin, turnauksiin ja muuhun kilpailutoimintaan
- Vastaa joukkueen omien vastuuturnausten ja kotiotteluiden järjestelyistä
- Järjestää joukkueen kuljetuksen, majoituksen ja ruokailun ottelu- ja turnausmatkoilla
- Huolehtii siitä, että pelaajien pelaajalisenssit ja edustusoikeudet ovat kunnossa
- Tekee jaostolle esityksen joukkueen tarvitsemista harjoitusvuorojen määrästä yhdessä valmentajan kanssa
- Hallinnoi joukkueen saamia harjoitusvuoroja valmentajan kanssa
- Edustaa joukkuetta seuraan, jaostoon, valmentajaan, pelaajien vanhempiin, lajiliittoon ja piiriin sekä erotuomareihin
- Laatii joukkueen toimintasuunnitelman ja toimintakertomuksen
- Laatii joukkueen talousarvion yhdessä joukkueen rahastonhoitajan kanssa
- Toimittaa joukkueen talousarvion, toimintasuunnitelman ja toimintakertomuksen jaostolle annetussa määräajassa
- Tiedottaa joukkueen asioista pelaajille ja pelaajien vanhemmille
- Kutsuu vanhempainkokouksen koolle tarvittaessa
- Ylläpitää joukkueen tapahtumasivustoa tai muuta ilmoittautumiskanavaa
- Avustaa valmentajaa riittävän joukkueen keräämisestä otteluihin ja turnauksiin
- Tekee joukkueen varustehankinnat joukkueen talousarvion mukaisesti
- Toimii rahastonhoitajana, ellei erillistä rahastonhoitajaa ole valittu

(Rauste 2017, 297–299.)

Valmentaja:

- Laatii joukkueelle harjoitusohjelman ja vastaa sen sisällöstä ja toteutuksesta
- Päättää joukkueen pelaavan kokoonpanon otteluissa ja turnauksissa
- Päättää joukkueen pelitavasta ja -taktiikasta otteluissa ja turnauksissa

- Kerää joukkueelle riittävän kokoonpanon otteluihin ja turnauksiin yhdessä joukkueenjohtajan kanssa
 - Tekee esityksen joukkueen tarvitsemien harjoitusvuorojen määrästä jaostolle yhdessä joukkueenjohtajan kanssa
 - Hallinnoi joukkueenjohtajan kanssa joukkueen saamia harjoitusvuoroja
- (Rauste 2017, 297, 299.)

Rahastonhoitaja:

- Laatii joukkueen talousarvion yhdessä joukkueenjohtajan kanssa
- Seuraa ja pitää kirjaa pelaajakohtaisten maksujen suorituksista ja raportoi joukkueenjohtajalle
- Seuraa joukkueen budjettia ja toteutumaa ja raportoi poikkeamista ja kassavajeen uhasta joukkueenjohtajalle
- Vastaa joukkueen laskujen ja maksujen suorituksista määräajassa
- Laatii kauden päätteeksi joukkueen tilinpäätöksen vanhempainkokoukselle

Liite 2. Talousohjesääntö Ylöjärven Ryhdille

Ylöjärven Ryhti ry:n johtokunta on kokouksessaan ___/___/_____ hyväksynyt seuran talousohjesäännöksi:

- Kaikki jaostojen ja joukkueiden ja seuran toiminnassa mukana olevien henkilöiden seuran nimissä keräämä varallisuus on seuran omaisuutta.
- Jaoston tai joukkueen irtautuessa seurasta voidaan näiden keräämä varallisuus luovuttaa uudelle yhdistykselle vain johtokunnan tekemällä erillisellä päätöksellä.
- Kaiken seuran rahaliikenteen on kuljettava vain seuran johtokunnan päätöksillä avattujen pankkitilien kautta.
- Jaosto ja joukkueet vastaavat itsenäisesti omasta taloudenpidostaan tämän talousohjesäännön, seuran hallintosäännön ja seuran johtokunnan tekemien päätösten mukaisesti.
- Jaostoilla ja joukkueilla ei ole oikeutta ottaa velkaa ja velkaantua seuran nimissä. Velan ottamisesta vastaavat velan ottaneet henkilökohtaisesti.
- Joukkueen ja jaoston velkaantumisen maksukyvyyn puutteen vuoksi on joukkueenjohtajan tai rahastonhoitajan ilmoitettava asiasta ylemmälle tasolle.
- Jaoston puheenjohtajan ja rahastonhoitajan on valvottava jaoston alaisten joukkueiden taloudenpitoa.
- Seuran puheenjohtajan ja taloudenhoitajan on valvottava jaostojen ja joukkueiden taloudenpitoa.
- Tämä talousohjesääntö on voimassa seurassa, kunnes se erillisellä johtokunnan päätöksellä kumotaan tai muutetaan.

(Rauste 2017, 295, 302–303, Suomen Palloliitto 2017, Sport.fi 2015.)